

Збірник наукових матеріалів
XV Міжнародної науково-практичної
інтернет - конференції
el-conf.com.ua

«НАУКОВІ ПІДСУМКИ 2017 РОКУ»

15 грудня 2017 року

Частина 1

м. Вінниця

Наукові підсумки 2017 року, XV Міжнародна науково-практична інтернет-конференція. – м. Вінниця, 15 грудня 2017 року. – Ч.1, с. 87.

Збірник тез доповідей укладено за матеріалами доповідей XV Міжнародної науково-практичної інтернет-Наукові підсумки 2017 року, 15 грудня 2017 року, які оприлюднені на інтернет-сторінці el-conf.com.ua

Адреса оргкомітету:
2018, Україна, м. Вінниця, а/с 5088
e-mail: el-conf@ukr.net

Оргкомітет інтернет-конференції не завжди поділяє думку учасників. У збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники, їх наукові керівники та рецензенти.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерела є обов'язковим.

ЗМІСТ

<i>Баркова К.О.</i> , МНОГОМЕРНЫЕ ДАННЫЕ И ИХ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ В НАУЧНОМ ИССЛЕДОВАНИИ.....	4
<i>Безвершук Н.О.</i> , ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ СИСТЕМИ ПІДТРИМКИ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ ПО УПРАВЛІННЮ БАНКІВСЬКИМИ РИЗИКАМИ.....	9
<i>Громова А. Є., Березюк М. О.</i> , ПРОБЛЕМИ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	14
<i>Бойко А. О.</i> ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВАЛЮТНОГО РИНКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ. ПРОБЛЕМИ РЕГУЛЮВАННЯ ВАЛЮТНОЇ СИСТЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ.....	18
<i>Бондаренко В.В.</i> , СЕГМЕНТУВАННЯ АВТОТРАНСПОРТНОГО РИНКУ ПЕРЕВЕЗЕНЬ.....	23
<i>Любар О.О., Василюк М.В.</i> , ВІДОБРАЖЕННЯ ТРАНСАКЦІЙНИХ ВИТРАТ У ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	27
<i>Відерська В.П.</i> , МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ І ВИТРАТ НА ОПЛАТУ ПРАЦІ.....	31
<i>Скрипченко Ф. А., Гончаров В.В.</i> , ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ ЗЕМЕЛЬ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ.....	35
<i>Гончаров В.В.</i> , ДЕРЖАВНА СТРАТЕГІЯ ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ.....	38
<i>Громова А.Є., Козак І.Г.</i> , АНАЛІЗ ДИНАМІКИ РОЗВИТКУ ЛІЗИНГОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ.....	42
<i>Жукова .В.</i> , ОСОБЛИВОСТІ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В УКРАЇНІ: ЦИВІЛІЗАЦІЙНИЙ ПОСТУП ТА СУЧАСНІ ВИКЛИКИ.....	46
<i>Земба С.</i> , ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ У МІЖНАРОДНОМУ КОНТЕКСТІ	49
<i>Зозуля С.В.</i> , БІЗНЕС-ПРОЦЕСИ РОЗВИТКУ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	59
<i>Любар О.О., Каправа О.С.</i> , СУЧАСНИЙ СТАН ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ОПЛАТИ ПРАЦІ.....	65
<i>Комарницький В.І.</i> , АНАЛІЗ СПРАВЛЯННЯ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ В УКРАЇНІ.....	68
<i>Кифяк В.І., Костюк А.</i> , ВПЛИВ ІНФЛЯЦІЙНОГО ОЧІКУВАННЯ ЦІН.....	72
<i>Луцаштян В. К.</i> , ШЛЯХИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ (НА ПРИКЛАДІ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ).....	77
<i>Любар О.О., Попик Т.О.</i> , УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ ОБЛІКУ ДОХОДІВ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ.....	80

МНОГОМЕРНЫЕ ДАННЫЕ И ИХ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ В НАУЧНОМ ИССЛЕДОВАНИИ

Баркова К.О.,

*Аспірантка факультету менеджменту та маркетингу,
Харківський національний економічний університет ім. Семена Кузнеця,
м. Харків, Україна*

Статистические данные могут быть представлены в различных формах. Набор данных содержит одно или несколько значений для каждого из отдельных объектов. В качестве таких объектов могут выступать люди, города, компьютеры, книги или все, что представляет интерес для изучения. Эти объекты называют элементарными единицами. Для каждого объекта регистрируют один и тот же признак или признаки. Признак, который регистрируется для каждого из объектов, называют переменной. Наборы данных классифицируют по следующим признакам:

- по количеству переменных (одномерные, двумерные или многомерные наборы данных);
- по типу данных (количественные или качественные);
- по тому, важна ли упорядоченность данных во времени или нет.

Многомерные данные содержат информацию о трех или более признаках для каждого объекта. В дополнение к той информации, которую можно извлечь из одномерных и двумерных наборов, многомерные данные можно использовать для получения информации о том, существует ли простая зависимость между этими признаками, насколько они взаимосвязаны (речь идет не только о попарной взаимосвязи признаков, но и о зависимости в совокупности), можно ли предсказать значение одной переменной на основании значений остальных [1].

Кластерный анализ— многомерная статистическая процедура, выполняющая сбор данных, содержащих информацию о выборке объектов, и

затем упорядочивающая объекты в сравнительно однородные группы (рис.1) [2]. Задача кластеризации относится к статистической обработке, а также к широкому классу задач обучения без учителя.

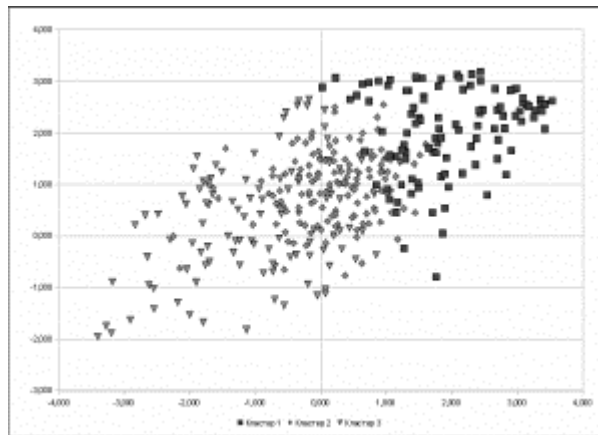

Рис.1. Визуализация данных (кластерный анализ)

Кластерный анализ выполняет следующие основные задачи:

Разработка типологии или классификации.

Исследование полезных концептуальных схем группирования объектов.

Порождение гипотез на основе исследования данных.

Проверка гипотез или исследования для определения, действительно ли типы (группы), выделенные тем или иным способом, присутствуют в имеющихся данных.

Независимо от предмета изучения применение кластерного анализа предполагает следующие этапы:

1. Отбор выборки для кластеризации. Подразумевается, что имеет смысл кластеризовать только количественные данные.

2. Определение множества переменных, по которым будут оцениваться объекты в выборке, то есть признакового пространства.

3. Вычисление значений той или иной меры сходства (или различия) между объектами.

4. Применение метода кластерного анализа для создания групп сходных объектов.

5. Проверка достоверности результатов кластерного решения.

Можно встретить описание двух фундаментальных требований предъявляемых к данным — однородность и полнота. Однородность требует, чтобы все кластеризуемые сущности были одной природы, описывались сходным набором характеристик. Если кластерному анализу предшествует факторный анализ, то выборка не нуждается в «ремонте» — изложенные требования выполняются автоматически самой процедурой факторного моделирования (есть ещё одно достоинство — z-стандартизация без негативных последствий для выборки; если её проводить непосредственно для кластерного анализа, она может повлечь за собой уменьшение чёткости разделения групп). В противном случае выборку нужно корректировать [3].

Типы входных данных:

1. Признаковое описание объектов. Каждый объект описывается набором своих характеристик, называемых признаками. Признаки могут быть числовыми или нечисловыми.

2. Матрица расстояний между объектами. Каждый объект описывается расстояниями до всех остальных объектов метрического пространства.

3. Матрица сходства между объектами. Учитывается степень сходства объекта с другими объектами выборки в метрическом пространстве. Сходство здесь дополняет расстояние (различие) между объектами до 1 [4].

Существуют такие методы классификации:

- Joining tree clustering – (деревовидная кластеризация);
- K-means clustering – (метод K-средних);
- Two-way joining – (двовходовая кластеризация).

Так же используются следующие правила иерархического объединения:

1. Single linkage – единичной связи;
2. Complete linkage – полной связи;
3. Unweighted pair-group average – невзвешенного парного среднего;
4. Weighted pair-group average – взвешенного парного среднего;
5. Unweighted pair-group centroid – невзвешенного центроидного;

6. Weighted pair-group centroid – взвешенного центроидного;
7. Ward's method – метод Уорда.

Так же существует еще ряд методов по которым выполняется кластерный анализ.

Дискриминантный анализ — раздел вычислительной математики, представляющий набор методов статистического анализа для решения задач распознавания образов, который используется для принятия решения о том, какие переменные разделяют (т.е. «дискриминируют») возникающие наборы данных (так называемые «группы»). В отличие от кластерного анализа в дискриминантном анализе группы известны априори (рис.2) [5].

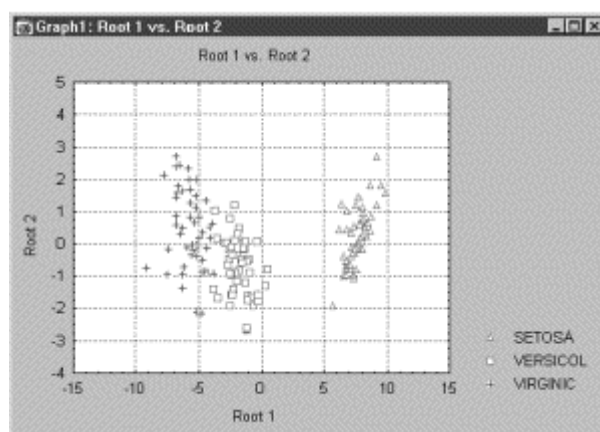

Рис.2. Визуализация данных (дискриминантный анализ)

Методы дискриминантного анализа:

1. Линейный дискриминант Фишера.
2. Канонический дискриминантный анализ (он же линейный дискриминантный анализ).
3. Логистическая регрессия.
4. Дерево решений.

При применении дискриминантного анализа обычно имеются несколько переменных, и задача состоит в том, чтобы установить, какие из переменных вносят свой вклад в дискриминацию между совокупностями. В этом случае вы имеете матрицу общих дисперсий и ковариаций, а также матрицы внутригрупповых дисперсий и ковариаций. Вы можете сравнить эти две

матрицы с помощью многомерного F-критерия для того, чтобы определить, имеются ли значимые различия между группами (с точки зрения всех переменных) [6].

Пошаговый дискриминантный анализ:

- модель;
- пошаговый анализ с включением;
- пошаговый анализ с исключением;
- F для включения, F для исключения;
- расчет на случай.

Итак, при интерпретации дискриминантной функции для нескольких совокупностей и нескольких переменных, вначале хотят проверить значимость различных функций и в дальнейшем использовать только значимые функции. Затем, для каждой значащей функции вы должны рассмотреть для каждой переменной стандартизованные коэффициенты бета. Чем больше стандартизованный коэффициент бета, тем большим является относительный собственный вклад переменной в дискриминацию, выполняемую соответствующей дискриминантной функцией. В порядке получения отдельных "осмысленных" значений дискриминирующих функций можно также исследовать матрицу факторной структуры с корреляциями между переменными и дискриминирующей функцией.

Данные методы анализа в программе Statistica очень удобны при обработке больших массивов данных, а именно группировании их по определенным признакам. Это позволяет не вбивать данные вручную и тратить огромное количество времени на просчет каждого показателя ручным способом, что является незаменимым при написании разного рода научных работ.

Литература:

1. <http://www.pm298.ru/shkala.php>

2. Айвазян С. А., Бухштабер В. М., Енюков И. С., Мешалкин Л. Д. Прикладная статистика: Классификация и снижение размерности. — М.: Финансы и статистика, 1989. — 607 с.
  3. Жамбю М. Иерархический кластер-анализ и соответствия. — М.: Финансы и статистика, 1988. — 345 с.
  4. Дюран Б., Оделл П. Кластерный анализ. — М.: Статистика, 1977. — 128 с.
  5. В. П. Боровиков: Искусство анализа данных, 2-е издание, ПИТЕР, 2005
  6. <http://statsoft.ru/home/textbook/modules/stdiscan.html>
-

УДК 336.67

Економічні науки

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ СИСТЕМИ ПІДТРИМКИ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ ПО УПРАВЛІННЮ БАНКІВСЬКИМИ РИЗИКАМИ

Н.О. Безвершук,

здобувач освітнього ступеня «магістр»

факультету економіки, менеджменту та права

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ,

М. Вінниця, Україна

Задачі прийняття рішень, пов'язаних з управлінням процесами функціонування банків досить складні та вимагають спеціальної підтримки. Тому виникає необхідність впровадження прогресивних методів та технологій, які здатні забезпечити адекватний аналіз великих обсягів інформації, визначати ситуації конфлікту інтересів, здійснювати підтримку ухвалення рішень, контроль виконання та моніторинг розвитку подій у банківській сфері. Актуальною є проблема розробки і впровадження в банківських установах комп'ютерної системи підтримки прийняття рішень (СППР). Вирішення цієї

проблеми потребує поглибленого вивчення існуючих і розробки нових методів і принципів створення організаційного, інформаційного та програмного забезпечення, розробки економіко-математичних методів та моделей, пов'язаних з управлінням фінансами.

Серед інформаційних систем, що сьогодні пропонуються для банківських установ, найбільш привабливими є інформаційні системи, які використовують засоби штучного інтелекту. Такі системи орієнтовані на використання знань і проектуються не під рішення певних проблемних ситуацій, а надають обчислювальні та комунікаційні засоби і потужності, які можуть бути використані для прийняття управлінських рішень будь-якої складності.

До систем прийняття рішень нового покоління належать інтелектуальні системи підтримки прийняття рішень, побудовані на штучному інтелекті. Проблемі прийняття ефективних рішень з використання сучасних інформаційних технологій присвячено праці Т. В. Ващенко, Е. В. Лисициної [1], Г.Ф. Іванченко, О.П. Стецької [4], Л.І. Кайдан, Є.В. Духоти [4]. Вивченням питання управління банківськими ризиками займались В.В. Вітлінський [2], В.К. Галіцин, І.В. Бушуєва [3], Т.Ю. Папуч [6] та ін.

Під інтелектуальними системами підтримки прийняття рішень розуміють системи обчислюваних і логічних машин, що виконують властиві людині інтелектуальні дії, пов'язані із сприйманням та обробленням знань, міркуваннями і відповідним спілкуванням [6]. Завдяки таким системам можливе збереження, оброблення та багатовимірний аналіз великих обсягів банківської інформації. Інтелектуальні СППР надають можливість представляти необхідну інформацію у вигляді таблиць, графіків, малюнків та інших необхідних формах аналітичного представлення.

Основними відмінностями інтелектуальних СППР є:

- сфера застосування: підготовка рішень стратегічного рівня;
- дружній інтерфейс з елементами природної або професійної мови;
- особлива форма організації інформації: сховища даних, кіоски даних, бази знань, бази моделей;

— розвинутий інструментарій моделювання даних і бізнес-процесів, створення математичних та статистичних моделей аналізу та прогнозування, імітаційного моделювання та ін.

Інтелектуальні системи підтримки прийняття рішень (ІСППР) допомагають банку в досягненні цілей, поставлених при довгостроковому інвестуванні, здійснюють довгострокове прогнозування фінансового стану банку. На управлінському рівні ІСППР допомагають керівникам бачити цілісну картину і контролювати фінансові ресурси банку. Бази знань надають користувачам аналітичні інструменти для отримання максимального прибутку від здійснення банківських операцій.

Актуальним у процесі прийняття рішень є дослідження фактору фінансового ризику. Ризик в економічній діяльності – це об'єктивний фактор, який зумовлений дією стохастичних причин і чинників, зокрема конфліктністю ситуації прийняття рішень, невизначеністю цілей і наслідків дій, відсутністю повної і об'єктивної інформації щодо процесів, які відбуваються тепер чи виявлять себе в майбутньому. Ризик і невизначеність — постійні джерела небезпеки прийняти несприятливе рішення. Один із найбільш важливих аспектів процесу обґрунтування і прийняття фінансових рішень полягає в тому, щоб дати чітке розуміння місця й ролі невизначеності під час прийняття рішення.

Ризик, що визначається з позицій банку, – це ймовірність недоотримання доходів або зменшення ринкової вартості капіталу банку внаслідок несприятливого впливу зовнішніх чи внутрішніх чинників.

Управління та оцінювання ризиків — це ядро всієї діяльності фінансової установи. Сьогодні головною задачею банків є впровадження та застосування систем управління ризиками для визначення, вимірювання та контролю найбільш ризикових бізнес-ситуацій. Серед банківських ризиків виділяють ризик ліквідності, операційний ризик, кредитний ризик, ринковий ризик та ін. Ризик ліквідності – це неспроможність банку безперервно та постійно задовольняти власні потреби в грошових ресурсах та виконувати свої

зобов'язання в потрібні терміни, не зазнавши при цьому неприйнятних для нього втрат. Вибір оптимального співвідношення між рентабельністю та ліквідністю банку, за будь-якого з типів економічної системи, був і залишається незмінною проблемою банків [5].

Для підвищення ефективності управління ризиками у банках широко використовують інтелектуальні СППР, а саме Data Mining. У теперішній час Data Mining застосовуються у визначенні ринкового та кредитного ризиків.

Оцінювання ринкового ризику відбувається через побудову моделей з різними наборами вагомих факторів ризику, що визначаються залежно від відсоткових ставок та економічного розвитку на момент побудови моделі.

Оцінювання кредитного ризику є ключовим компонентом у наданні банківських кредитів. Управління кредитним ризиком можна представити такими групами:

- кредитний скоринг або оцінка кредитоспроможності: визначення рівня ризику стосовно кожного споживача (клієнта) та наданого товару чи послуги;

- поведінковий скоринг або аналіз змін оцінки кредитоспроможності (credit rating migration analysis): оцінка ймовірнісних змін споживчих потреб або запропонованого товарного ряду по рівню ризику в заданий проміжок часу [4].

Існує три підходи щодо моделювання кредитного ризику на операційному рівні: бухгалтерсько-аналітичний метод, метод статистичного прогнозу та альтернативно-теоретичний метод (option-theoretic approach). Так як інформація по клієнтам представлена у клієнтській базі банку, то найадекватнішим способом побудови таких моделей є використання банком його власних баз даних та засобів Data Mining, налаштовуючи модель на банківські бізнес-потреби та поточний кредитний портфель.

Новим напрямом розвитку методів штучного інтелекту є мультиагентні методи інтелектуальної оптимізації в економіці, що моделюють колективний інтелект (Swarm Intelligence) з урахуванням поведінкових особливостей економічних агентів [1]. Головною особливістю мультиагентних методів

колективного інтелекту є їхня біонічна природа — аналіз методів колоній, призначених для розв'язання задач оптимізації, зокрема методу еволюційної оптимізації (у тому числі генетичні алгоритми), методів мурашиних та бджолиних колоній. При реалізації даних методів використовується парадигма агентно-орієнтованого програмування, заснована на моделюванні суспільного інтелекту.

Характерною особливістю складних систем, якою є банківська система, є широкомасштабна колективна поведінка з розгорнутою структурою, що виявляється в результаті повторюваних нелінійних взаємодій. Найбільш складні системи в природних і соціальних науках демонструють рідкісні раптові переходи або екстремальні події, які відбуваються через такі інтервали часу, які є дуже малими, порівняно з характерними масштабами часу їх подальшої еволюції. Розробка агентних моделей виступає перспективним напрямком досліджень процесів прийняття інвестиційних рішень. Моделювання процесів прийняття рішень економічними агентами на основі агентної моделі групової поведінки дозволяє виявити наявність стадної поведінки в діях агентів на основі діагностики інформаційних каскадів і сформулювати управлінські заходи з прогнозування ризиків та координації процесу прийняття рішень.

Отже, ІСППР в банківській сфері дозволяють приймати оптимальні стратегічні рішення, орієнтовані на досягнення конкретних результатів, дозволяють пов'язати стратегічні управлінські рішення з оперативним управлінням банком, забезпечують взаємозв'язок між факторами, які вплинули на отримання стратегічного управлінського рішення та цілями діяльності банку, мінімізують ризики, пов'язані з наслідками прийнятих стратегічних управлінських рішень.

Література:

1. Ващенко Т.В. Поведенческие финансы – новое направление финансового менеджмента. История возникновения и развития. / Т. В. Ващенко, Е. В. Лисицына // Финансовый менеджмент. – 2006. – № 1. – 232 с.

2. Вітлінський В. Концепція стратегії кредитного ризику / В. Вітлінський // Банківська справа, 2012. – № 1. – С. 13-17.

3. Галіцин В.К. Система управління фінансовими ризиками комерційного банку: Монографія./ В.К. Галіцин, І.В. Бушуєва. – К.: Науковий світ, 2000. – 146 с.

4. Іванченко Г.Ф. Сучасні перспективи хмарних СППР у банківському секторі. – [Електронний ресурс] / Г.Ф. Іванченко, О.П. Стецька // Інфраструктура ринку. – Випуск 2. – Частина 1. – 2016. – С. 357-350. – Режим доступу: http://market-infr.od.ua/journals/2016/2_2016_ukr/73.pdf.

5. Кайдан Л.І. Методичний підхід до інтелектуалізації моделювання процесів стабільного функціонування фінансово-кредитних установ / Л.І. Кайдан, Є.В. Духота // Економіко-математичне моделювання соціально-економічних систем: збірник наукових праць. - Київ – 2013. - Випуск 18. – С. 314-342.

6. Папуч Т.Ю. Дослідження фінансових ризиків за методами інтелектуального аналізу даних. / Т.Ю. Папуч // Young Scientist/ - №7(10). – 2014. – С. 63-65.

УДК 657

Економічні науки

ПРОБЛЕМИ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Громова А. Є.

Асистент кафедри фінансів

Березюк М. О.

студентка обліково-фінансового факультету

Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ

м. Вінниця, Україні

Впродовж останніх років зростає роль іноземних інвестицій в економічному розвитку України. У сучасних умовах іноземні інвестиції виступають найважливішим засобом забезпечення умов виходу з економічної

кризи, структурних зрушень у народному господарстві, зростання технічного прогресу, підвищення якісних показників господарської діяльності. Саме тому питання іноземного інвестування в Україні є дуже актуальним.

На сьогоднішній день питаннями, які стосуються вирішення проблем залучення іноземних інвестицій в економіку України, досліджують багато науковців, зокрема, такі як: Щербина В.С., Вінник О.М., Мілаш В.С., Худавердієва В. А., Матюшенко І.Ю., Діденко Л.В., Шик Л.М. ті інші.

Однак, проблеми іноземного інвестування в Україні досі залишаються недостатньо дослідженими, тому метою роботи є дослідження ролі іноземного інвестування, аналіз сучасного стану залучення іноземних інвестицій, аналіз проблем іноземного інвестування в Україну шляхом виявлення факторів негативного впливу на процес іноземного інвестування.

Однією із важливих умов залучення іноземних інвестицій є гарантії стабільності законодавства, що регулює правовий режим іноземних інвестицій. Іноземний інвестор хоче мати гарантію, що умови інвестування мінятися не будуть. Він повинен бути впевненим у тому, що будь-які зміни в законодавстві не погіршать комерційних результатів його діяльності, на досягнення яких він розраховував, приймаючи рішення про свої капіталовкладення у визначений ним проект.

На жаль, нестабільність українського законодавства і його непередбачуваність нерідко породжують в іноземних інвесторів сумніви щодо цього. Під гарантією стабільності законодавства розуміють, що у разі погіршення умов інвестування до іноземних інвесторів буде застосовуватися законодавство, яке діяло на момент вкладення інвестицій [3, с.270].

Отже, нестабільність українського законодавства є однією із проблем залучення іноземних інвестицій в економіку України.

Дуже важливе значення в правовому захисті іноземних інвестицій має гарантія переказу за кордон прибутків, отриманих іноземним інвестором у ході здійснення інвестиційної діяльності на території іншої держави. Порядок переказу за кордон прибутків, доходів та інших коштів, одержаних внаслідок

здійснення іноземних інвестицій, визначається Національним банком України (далі - НБУ). Розроблено Положення про порядок іноземного інвестування у Україну, яке затверджене Постановою Правління НБУ від 10 серпня 2005 року [4].

Проблема вільного переказу капіталів і переміщення отриманих доходів з території однієї держави на територію іншого в першу чергу стосується безперешкодного вивозу поточних доходів інвестора, будь-яких інших платежів у зв'язку з капіталовкладеннями. Таким чином, удосконалення системи правових гарантій захисту іноземних інвестицій сприятиме залученню іноземних інвестицій в економіку України.

Основними чинниками, які негативно впливають на процес іноземного інвестування є:

- 1) нестабільне законодавство, відсутність надійних гарантій захисту від його змін для іноземних інвесторів;
- 2) високий рівень інфляції;
- 3) невисокий рівень розвитку інфраструктури, яка могла б забезпечити швидкий оперативний зв'язок України з іншими країнами;
- 4) відсутність чіткої державної стратегії щодо заохочення інвестицій;
- 5) значний податковий і адміністративний тиск;
- 6) нестабільність фінансової системи України;
- 7) високий рівень корумпованості та бюрократизму в органах державної влади;
- 8) нерівномірність іноземного інвестування у регіони країни;
- 9) складність реєстраційних, ліцензійних, сертифікаційних та митних процедур. Реєстрація іноземних інвестицій згідно із встановленими процедурами триває місяцями;
- 10) відсутність державного захисту інвестицій та інші [5].

Зацікавленість інвесторів викликають проекти, розраховані на короткострокову перспективу, з віддачею найближчим часом (харчова

промисловість, внутрішня торгівля), а також на стратегічне завоювання ринків машинобудування і хімічної промисловості.

Привабливі ознаки для інвесторів представлені на рисунку 1:

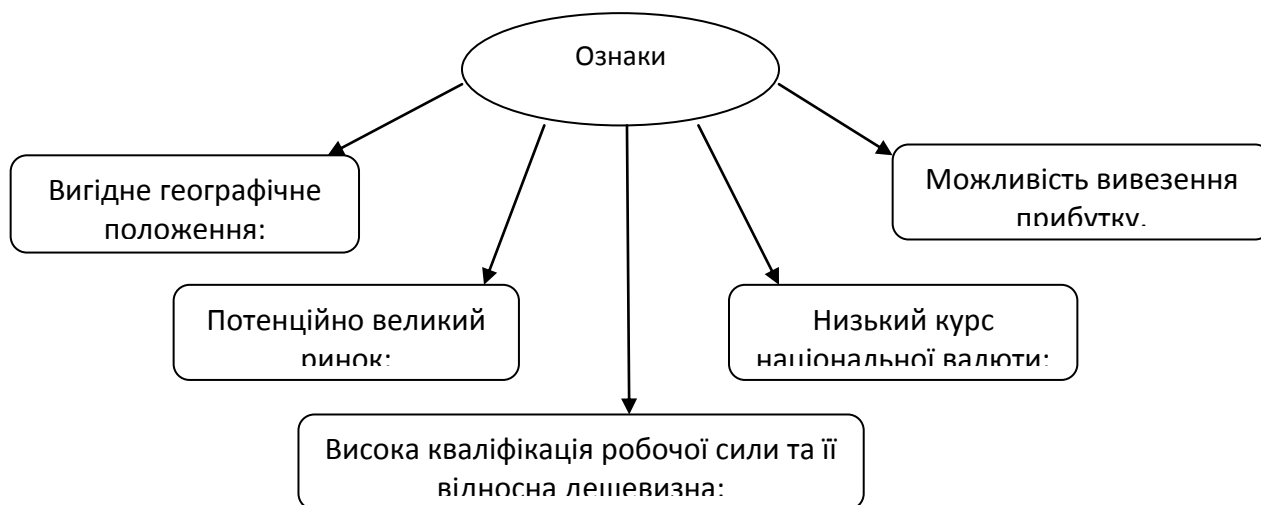

Рисунок 1. Привабливі ознаки для інвестора [3, с. 270]

Шляхи вирішення проблем:

- утворення сприятливого інвестиційного клімату (податкові пільги, правове забезпечення інвестицій);
- сприяння інвестицій у провідні галузі промисловості;
- активна роль держави в запобіганні та компенсації можливих негативних соціальних наслідків реалізації інвестиційних проектів в Україні;
- створення умов для активізації вітчизняного бізнесу ;
- поглиблення ринкових реформ ;
- удосконалення існуючого законодавства в галузі ЗЕД та забезпечення контролю за його дотриманням [5, с. 70].

Отже, на підставі вищевикладеного варто зазначити, що питання залучення та використання іноземних інвестицій в економіку України постає дуже гостро. Україна зацікавлена у залученні і оптимальному використанні іноземних інвестицій, однак для цього необхідно створити ефективну систему державного регулювання інвестиційної діяльності. Вирішення даного питання повинно стати пріоритетним, адже від ефективності інвестиційної політики залежить стан виробництва, положення та рівень технічного оснащення основних фондів підприємств народного господарства, можливості структурної

перебудови економіки, рішення соціальних та екологічних проблем. Інвестиції являються основою для розвитку економіки.

Література:

1. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 року №1560-XII // Відомості Верховної Ради. Електронний ресурс: www.zakon.rada.gov.ua

2. Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19.03.1996 року № 93/96-ВР// Відомості Верховної Ради. Електронний ресурс: www.zakon.rada.gov.ua

3. Коссак В. Стабільність законодавства як умова захисту іноземних інвестицій // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: Матеріали ІХ регіональної науково-практичної конференції (13-14 лютого 2013 р.). - Львів. - С. 269-271.

4. Постанова Правління Національного банку України від 10 серпня 2005 р. № 280 „Про врегулювання питань іноземного інвестування в Україну” // Офіційний вісник України. - 2005 р.- № 35. - С. 115.

5. Гринів Т.Т. Іноземні інвестиції в Україні в умовах кризи: стан і перспективи розвитку / Т.Т. Гринів // Національний університет "Львівська політехніка", кафедра обліку та аналізу - 2010. - с. 69 - 73. -Бібліогр. - с. 69-73.

УДК 336.74

Економічні науки

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВАЛЮТНОГО РИНКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ. ПРОБЛЕМИ РЕГУЛЮВАННЯ
ВАЛЮТНОЇ СИСТЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Бойко Альона Олександрівна

Студентка групи ФМР-16-1

Навчально-науковий інститут фінансів та банківської справи

Науковий керівник:
Богріновцева Людмила Миколаївна
к.е.н., доцен кафедри фінансових ринків
Університет державної фіскальної служби України
м.Ірпінь, Україна

Важливе місце у системі заходів щодо забезпечення стабільного розвитку банківської системи, валютної системи та загалом економіки країни посідає регулювання валютного ринку. Проте воно має свої особливості, оскільки повинно враховувати зміни курсу національної валюти, характеристику тенденцій на міжнародних валютних ринках, конкретні заходи НБУ щодо регулювання валютного ринку, а також внутрішні та зовнішні чинники, що впливають на стан валютної системи країни.

Зростання заборгованості, що спричинила девальвація національної валюти, стало головною причиною зростання збитковості банківського сектору. Вагомими факторами стали також втрата активів внаслідок анексії Криму та економічної ситуації на Сході України, зростання вартості кредитних ресурсів. Окрім того, валютна дестабілізація посилилась у зв'язку із загостренням боргової кризи.

Все вищезазначене свідчить про накопичення цілої низки невирішених питань у сфері валютного регулювання. Тому дослідження проблеми валютного регулювання має актуальний характер та вимагає розробки заходів щодо її вдосконалення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питань, що пов'язані з валютною політикою НБУ, зокрема з регулюванням валютного ринку присвячені праці О. Береславської [1], Г. Бортнікова [2], А. Гальчинського, Ф. Журавки, В. Гесця, О. Дзюблюка, О. Колодізева, С. Корабліна, С. Лондара [3], В. Міщенко, О. Петрика, М. Савлука, А. Ставицького [4], В. Стельмаха [5] та інших науковців.

Виклад основного матеріалу дослідження. Невід'ємною складовою грошово-кредитної політики держави є валютна політика, під якою розуміють

сукупність заходів у сфері міжнародних економічних відносин відповідно до поточних і стратегічних цілей економічної політики держави. Валютна політика спрямована на забезпечення стабільності курсу національної грошової одиниці, сприяння за допомогою курсу валюти залученню іноземних інвестицій в економіку, регулювання зовнішніх платіжних стосунків з іншими країнами, забезпечення збалансування зовнішніх платежів і накопичення централізованих валютних резервів.

Зміст системи валютного регулювання визначається чинним законодавством країни та правовими нормами окремих держав.

Аналіз основних макроекономічних показників та результативність монетарної політики свідчать про те, що у 2017 році рівень інфляції постійно зростає, приріст ВВП відбувається дуже повільно, забезпеченість економіки фінансовими ресурсами погіршується, що негативно впливає на економічний розвиток України; поглиблюється тінізація фінансового ринку; спостерігається від'ємне сальдо платіжного балансу країни. Згідно з даними Державного казначейства України державний та гарантований державою борг країни станом на 1 січня 2017 року склав 1 930 млрд. грн., або 71 млрд. дол. США. На зовнішній борг припадає понад 64% цієї суми. За минулий 2016 рік зовнішній державний борг в іноземній валюті зріс на 4,8%, а в національній – на 19%. За останні три роки зовнішній державний борг у доларовому обчисленні збільшився на 21%, у гривневому обчисленні він збільшився в 4 рази, тобто з 300 млрд. грн.

З огляду на вищезазначені негативні тенденції в економіці та фінансовій сфері слід очікувати зниження або незначного підвищення обсягів ВВП, зростання «тіньового» сектору, відтоку робочої сили та капіталів закордон, зменшення валютних надходжень.

Для покращення та стабілізації ситуації у валютній сфері слід вживати таких заходів регулювання валютного ринку, як, зокрема:

- маневрування обліковою ставкою центрального банку, адже це не тільки дає змогу регулювати грошову масу, але й сприяє ввозу (вивозу) іноземної валюти закордон;
- диверсифікація валютних резервів країни (це дає змогу зменшити збитки, що можуть виникнути у разі знецінення певної валюти);
- купівля або продаж золота з метою зміни кон'юнктури ринку дорогоцінних металів;
- валютна інтервенція, що приведе до зміни курсу національної валюти відносно іноземних валют та зміни платіжного балансу країни;
- девальвація, що передбачає офіційне зниження встановленого курсу національної валюти країни, що може вплинути на збільшення експорту та зменшення імпорту;
- ревальвація, що полягає у підвищенні курсу національної валюти та стимулюванні припливу іноземної валюти; – посилення/послаблення валютних обмежень з боку НБУ, що передбачає зміну правил вивозу валюти громадянами, обміну національної валюти на іноземну юридичними та фізичними особами, зміну правил вивозу валютної виручки нерезидентами країни тощо.

Висновки. Незважаючи на те, що нашій країні притаманний високий рівень відкритості економіки, Україна має недостатньо розвинену інфраструктуру валютного ринку. Це спричинено застосуванням здебільшого адміністративних заходів впливу на валютний ринок, що притаманні командно-адміністративній економіці, а також використанням механізму валютних обмежень на міжнародний рух капіталу, недостатнім розвитком інших складовими фінансового та валютного ринків України.

Такі чинники, як глобалізація світової економіки, висока конкуренція на міжнародних фінансових ринках вимагає від уряду України надання валютній політиці ролі центрального елемента у сфері монетарної політики держави. Водночас наявні проблеми у сфері валютного регулювання створюють запит на формування нової довгострокової стратегії валютної політики для України.

Ця стратегія повинна включати такі складові:

1) аналіз та використання в Україні досвіду зарубіжних країн із лібералізації валютної політики та запровадження механізмів валютного та інфляційного регулювання;

2) вдосконалення чинного законодавства у валютній сфері з метою забезпечення більш гнучкого та сучасного режиму валютного регулювання та валютної політики держави загалом;

3) лібералізація валютного ринку як інструмента автоматичного регулювання інфляційних процесів в країні;

4) зниження режиму обмежень на міжнародний рух капіталу та валютні операції, зокрема, до рівня країн ЄС, що мають найбільш розвинену валютну сферу;

5) підпорядкування валютної політики єдиному механізму монетарної політики держави, що побудована на принципах інфляційного таргетування;

6) розвиток ринку валютних деривативів, строкових контрактів для розширення можливостей регулювання валютного ринку та хеджування валютного ризику із одночасним зниженням участі держави у визначенні курсових орієнтирів монетарної політики;

7) використання механізмів дерегуляції приватних міжнародних транзакцій, створення гнучкої платформи для діяльності сучасних міжнародних платіжних систем в Україні.

Реалізація вищезазначених заходів в Україні сприятиме вдосконаленню механізму регулювання валютної сфери та валютної політики держави загалом, стабілізації курсу національної валюти та зміцненню ситуації у сфері монетарної політики України.

Література:

1. Береславська О. Валютна політика України: теорія та практика: [монографія] / О. Береславська. – Ірпінь: Національний університет ДПС України, 2010. – 330 с.

2. Бортніков Г. Присутність іноземних банків із країн-членів ЄС в Україні / Г. Бортніков, О. Любіч // Фінанси України. – 2015. – № 10. – С. 77-89.

3. Лондар С. Співробітництво України та МВФ як фактор макрофінансової стабілізації / С. Лондар, К. Кузнецов // Фінанси України. – 2015. – № 4. – С. 48-66.

4. Ставицький А. Умови стабілізації банківської системи України на сучасному етапі / А. Ставицький // Фінанси України. – 2015. – № 1. – С. 47-58.

5. Стельмах В. Монетарна політика Національного банку України: сучасний стан та перспективи змін / В. Стельмах. – К.: Центр наукових досліджень Національного банку України, УБС НБУ, 2009. – 404 с.

УДК 339.138

Економічні науки

СЕГМЕНТУВАННЯ АВТОТРАНСПОРТНОГО РИНКУ ПЕРЕВЕЗЕНЬ

Бондаренко В.В.,

студентка факультету Інженерії та транспорту,

Шукліна В.В.,

науковий керівник, к.е.н., доцент,

Херсонський національний технічний університет

м. Херсон, Україна

Різноманітність функцій маркетингу пояснює різнобічність маркетингової діяльності, спрямованої в кінцевому рахунку на доведення товару до сфери споживання і на задоволення потреб споживачів. Функціонально маркетинг являє собою ієрархічно організовану систему управління діяльністю підприємства на ринку, регулювання ринкових процесів і вивчення ринку. Без збору достовірної інформації і подальшого його аналізу маркетинг не зможе в повній мірі виконати своє призначення. Предметом дослідження визначено маркетингову діяльність на ринку перевезень, а також

ринкові процеси і явища, яким-небудь чином з нею пов'язані. Проблему представляє сегментування автотранспортного ринку перевезень [1, с.36].

Автотранспортний ринок знаходиться в стадії формування. Характер і динаміка перехідних процесів і невизначеність їх протікання безпосередньо залежать від його структури та характеру взаємодії транспортної системи та її клієнтів. Клієнтами є підприємства, установи, організації, фірми і т.д., що формують попит на транспортні послуги в відповідності зі своїми вимогами і платоспроможністю. Співвідношення між попитом і пропозицією формує рівень тарифів і зборів на автотранспортні послуги перевезень. Для того, щоб вантажовідправник став клієнтом транспортного підприємства, треба надати послуги такої якості і на таких умовах, які йому потрібні. Найбільше прийнятною для клієнта був би індивідуальний підхід незалежно від розмірів відправки, проте транспортне підприємство не завжди здатне надати будь-які послуги перевезень на прийнятних клієнтові умовах. Тому для вибору цільових клієнтів, поглибленого вивчення проблем і вимог клієнтури транспортне підприємство повинно провести сегментацію автотранспортного ринку з урахуванням можливого набору майбутніх маркетингових заходів.

Сегментування автотранспортного ринку полягає в його поділі на чітко означені ринкові сегменти, які можуть вимагати різних послуг перевезень і до яких необхідно докладати різні маркетингові зусилля. Ринковий сегмент - це група споживачів автотранспортних перевезень, що характеризується однотипною реакцією на пропоновані транспортні послуги і на набір маркетингових стимулів. Якщо сегментування дасть характеристики, які повинен мати продукт з точки зору бажань і припущень, то подальше позиціонування переконає споживачів, що їм пропонується саме той товар, який вони хотіли б придбати. Метою сегментації клієнтів є аналіз і угруповання їх відмінностей за основним попитом на послуги автотранспортних перевезень, пошук можливості поділу взаємодії з вантажовідправником і підбору для кожного або їх групи такого підходу і набору інструментів маркетингу, які забезпечують утримання або залучення додаткових обсягів послуг і доходів.

Сегментування автотранспортного ринку перевезень може проводитися з використанням різних критеріїв: географічних, демографічних, соціально-економічних, поведінкових. Критерії, що лежать в основі сегментації автотранспортного ринку, повинні відповідати таким вимогам:

- піддаватися вимірюванню в нормальних умовах дослідження ринку; відображати диференціацію споживачів (покупців);
- виявляти відмінності в структурах ринку; сприяти зростанню розуміння ринку.

Класичними критеріями (ознаками) сегментації автотранспортного ринку є угруповання за типами споживачів, видам продукції і основним конкурентам. Можливі критерії сегментування транспортного ринку запропоновано розділити на три рівні:

- вид автотранспорту, вид діяльності, ступінь автотранспортної забезпеченості, природно-географічні умови;
- характер автоперевезення (внутрішня, зовнішньоторговельна, транзитна), рід вантажу, тип транспортно-технологічної системи (контейнерна, контрейлерна і ін.), напрямок перевезення;
- обсяг навантаження і дальність перевезення, рівень якості автотранспортного обслуговування.

Однак на практиці не слід вибирати велике число критеріїв одночасно, це ускладнює завдання сегментації автотранспортного ринку (утворюється занадто велике число сегментів, об'єкти сегментації можуть по ряду критеріїв ставитися до одного сегмента, а по іншим - до іншого), а також збільшує витрати на маркетинг. У найбільш складних випадках допустимо використання математичних методів аналізу даних: кластер-аналіз, варіаційний і факторний і інші.

Після поділу автотранспортного ринку на окремі сегменти необхідно оцінити ступінь їх привабливості і вирішити, на скільки з них має орієнтуватися підприємство, інакше кажучи, вибрати цільові сегменти.

Результатом сегментації автотранспортного ринку перевезень може бути розробка нових видів послуг і/або робіт з набором інструментів: тип рухомого складу, особливості перевезення, умови оплати, знижки, вимоги до терміновості доставки або гарантії доставки до певного часу, додаткові послуги із забезпечення збереження вантажів, логістичні послуги та багато іншого [2, с.26]. З економічних міркувань не рекомендується виділяти велике число сегментів, щоб даремно не збільшувати витрати на створення і реалізацію комплексу маркетингу для кожного з них.

Для більш повного використання можливостей автотранспортної мережі і вироблення стратегічних, організаційних, економічних і технічних заходів необхідно визначення умов діяльності в конкуруючих видах транспорту, тобто тих сегментів вантажовідправників, за які інші види транспорту вступають з автотранспортом в суперництво. Щоб вирішити це завдання рекомендується SWOT-аналіз, який слід проводити до вибору стратегії маркетингу на кожному з виділених сегментів [3, с.2]. Для кожного сегмента на основі проведеного дослідження виділяють кілька (3-5) найбільш важливих вимог до якості і особливостям автоперевезення, які є ключовими факторами успіху. За даними анкетування дрібних власників вантажу, які відправляють товари промислового виробництва, найбільш важливими вимогами до транспортного підприємства, що здійснює автоперевезення: швидкість доставки; збереження; доставка «від дверей до дверей»; наявність знижок до тарифів; спрощений порядок оформлення перевезення вантажу.

Кожен ринок, в тому числі і автотранспортний, складається з груп споживачів, яких об'єднують схожі вимоги до послуг перевезень, а також мотивація їх придбання. Для більш широкого і ефективного охоплення ринку автотранспортних перевезень господарюючим суб'єктам необхідно розробляти маркетингові заходи, які будуть сприяти найбільш повному задоволенню конкретних груп споживачів.

За допомогою сегментування здійснюється диференціація автотранспортного ринку перевезень з визначенням цільових сегментів, на які має бути спрямована діяльність автотранспортного підприємства.

Література:

1. Аксенов І.М. Маркетинг на об'єктах транспорту : монографія / І.М. Аксенов. – Ніжин : ООО Вид-во «Аспект-Поліграф», 2006. – 336 с.

2. Перебийніс В.І., Болдирева Л.М., Перебийніс О.В. Транспортний менеджмент і транспортний маркетинг виробничо-комерційної діяльності: Монографія. – Полтава: РВВ ПУСКУ, 2009. – 201 с.

3. Тойменцева И.А., Оценка стратегической позиции автотранспортного предприятия на рынке услуг грузовых перевозок. – Сызрань, 2011. – 5 с.

УДК: 657.47

Економічні науки

ВІДОБРАЖЕННЯ ТРАНСАКЦІЙНИХ ВИТРАТ У ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Любар О.О., Василюк М.В.

Вінницький національний аграрний університет

М. Вінниця, Україна

У процесі господарської діяльності частим є виникнення дискусій, пов'язаних насамперед з дослідженням проблем організації та методології відображення трансакційних витрат діяльності підприємств, що на сьогодні займають чільне місце в теорії і практиці теперішнього стану реформування бухгалтерського та фінансового обліку. Значний внесок у розв'язання даної проблеми зробили, як вітчизняні так зарубіжні вчені-економісти: А.В. Долюк, І.Б. Курліщук, О.І. Линник, та інші.

Порядок відображення трансакційних витрат, як і будь яких інших

витрат, регламентується П(С)БО 16 «Витрати» та передбачає, що витрати відображаються в бухгалтерському обліку одночасно зі зменшенням активів або збільшенням зобов'язань; витратами звітного періоду визнаються або зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками) [4, с. 75].

Основною умовою при цьому є, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені; витрати визнаються витратами певного періоду одночасно з визнанням доходу, для отримання якого вони здійснені; витрати, які неможливо прямо пов'язати з доходом певного періоду, відображаються у складі витрат того звітного періоду, в якому вони були здійснені; якщо актив забезпечує одержання економічних вигод протягом кількох звітних періодів, то витрати визнаються шляхом систематичного розподілу його вартості (наприклад, у вигляді амортизації) між відповідними звітними періодами [1, с. 134].

Згідно ПСБО 16 «Витрати». Витрати – зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками) [3].

Важливим моментом при оцінці трансакційних витрат є те, що сукупні трансакційні витрати складаються із таких, що піддаються виміру (ті що можна зафіксувати за допомогою облікових прийомів), та тих, які виміряти важко, зважаючи на їх неофіційну, поза облікову природу (хабарі, добровільні пожертви, вимушені подарунки і т.д.). При цьому, виникає потреба зведення даних про загальні трансакційні витрати та здійснення їх перерахунку на фінансові результати від окремих трансакцій та діяльності підприємства в цілому [1, с. 136].

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття у фінансовій звітності визначає Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». Норми названого стандарту поширюються на всі підприємства, організації незалежно від форми

власності, крім бюджетних установ та банків. П(С)БО 16 "Витрати", як і багато інших стандартів, було розроблено відповідно до стандартів міжнародного призначення [2, с. 251].

Однак, не зважаючи на розбіжності у думках та критичний аналіз даного стандарту, П(С)БО 16 "Витрати" залишається головним і необхідним нормативним документом для підприємств та організацій щодо формування інформації про витрати у фінансовій та інших видах звітності. Причому фінансова звітність, в основі якої покладено принцип щодо повного висвітлення інформації (НП(С)БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності") містить усі можливі дані відносно проведених операцій та подій, які можуть чинити вплив на рішення, що виникли або були прийняті на їх підставі [2, с. 250].

Витрати відображаються у Звіті про прибутки та збитки, коли існує зменшення майбутніх економічних вигід, пов'язаних зі зменшенням активу або зі збільшенням зобов'язань, що може бути достовірно визначено. Витрати підприємства відносяться на той період, у якому вони були фактично отримані (понесені). Доходи та витрати, які пов'язані з тією самою операцією або іншою подією, визнаються одночасно; цей процес, як правило, називають відповідністю доходів та витрат [2, с. 249].

Витрати підприємства відносяться на той період, у якому вони були фактично отримані (понесені). Доходи та витрати, які пов'язані з тією самою операцією або іншою подією, визнаються одночасно; цей процес, як правило, називають відповідністю доходів та витрат. Наприклад, матеріальні витрати, зарплата, накладні витрати, що включені до складу собівартості продукції, визнають як витрати на момент отримання доходу [5, с. 151].

Основна форма фінансової звітності «Звіт про фінансові результати», в якій підприємства надають інформацію про витрати», орієнтована на подання витрат за функціями. Важливою умовою при удосконаленні діючих національних стандартів є конкретизація певних понять та термінів, зближення діючих стандартів обліку витрат з податковим законодавством, розробка

єдиного підходу до оцінки, обліку, визнання та відображення витрат суб'єктів господарювання. Міжнародні стандарти не тільки узагальнюють накопичений досвід різних країн, але й активно впливають на розвиток національних систем бухгалтерського обліку й звітності [4, с.74].

Звіт про фінансові результати є наступною формою розкриття фінансової звітності, яку частково ми розглянули вище у відношенні заповнення даних з облікових реєстрів. Звіт про фінансові результати — це звіт про доходи, витрати і фінансові результати діяльності підприємства.

Примітки до річної фінансової звітності (Форма №5) є наступним документом фінансової звітності в якому відображаються затрати. Примітки до фінансової звітності — сукупність показників і пояснень, яка забезпечує деталізацію й обґрунтованість статей фінансових звітів, а також інша інформація, розкриття якої передбачено відповідними стандартами.

Отже, аналізуючи зміст національних положень стандартів бухгалтерського обліку П(С)БО виникає необхідність їх постійного розвитку і удосконалення відповідно до змін, що здійснюються у економіці країни. Хотілося б зазначити, що специфічна природа трансакційних витрат, зумовлює те що вони не завжди відображаються у фінансових звітах, що зумовлене не належною організацією бухгалтерського обліку трансакційних витрат. Ще однією особливістю, яку слід врахувати що трансакційні витрати не можна віднести на той період де дані витрати виникли[5, с. 147].

Літераура:

1. Курліщук І.Б. Еволюція поняття трансакційні витрати в економічній науці / Збірник Луцького національного технічного університету, 2016. – № 3-4 – С. 132-138.

2. Левченко Н.М. Організація обліку трансакційних витрат підприємства / Сталий розвиток економіки, Всеукраїнський науково-виробничий журнал 2013 – 1 (18) – 249-253.

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати" затверджено наказом Мініфіну від 31 грудня 1999 року № 318.

4. Текменжи Р.О. Облік та аналіз трансакційних витрат в управлінні підприємства // Текменжи Р.О. Вісник АПК. – 2015, №14 . – С. 73-79.

5. Шрам Т.В Проблемні аспекти відображення трансакційних витрат у бухгалтерському обліку / Бізнес-навігатор, Науково-виробничий журнал, 2013 – №2 (31), – С 146-151.

УДК657

Економічні науки

МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ І ВИТРАТ НА ОПЛАТУ ПРАЦІ

Відерська В.П.,

студентка факультету економіки та підприємництва

Науковий керівник: доц.,к.е.н. Томчук О.Ф.

Вінницький національний аграрний університет

м. Вінниця, Україна

Перехід України до ринкової економіки спричинив кардинальні зміни в галузі оплати праці. У нових умовах змінюється розуміння заробітної плати. Тепер заробітна плата розглядається як плата за виконану роботу на відміну від адміністративної системи господарювання, коли це була лише розподілена частка національного доходу.

Враховуючи те, що основні права і обов'язки щодо організації оплати праці передано державою підприємствам, це вимагає застосування стандартів, диференційованих систем оплати праці й тарифні умови, які б забезпечували ефективність використання трудових ресурсів. Тому питання оплати праці та ефективності використання трудових ресурсів є досить актуальним у сучасних умовах господарювання.

Основними показниками, які характеризують ефективність використання трудових ресурсів є дані про чисельність персоналу різних категорій і професій, його кваліфікацію й освітній рівень, про витрати робочого часу, кількість

виробленої продукції чи виконаних робіт, а також дані про рух особового складу підприємства. Відповідно до напрацьованих у науковій літературі методик аналізу ефективності використання трудових ресурсів аналіз здійснюється на основі реалізації ряду етапів. Етапи аналізу стану та ефективності використання трудових ресурсів на підприємстві включають: аналіз чисельності, складу та руху робочої сили; аналіз використання фонду робочого часу; аналіз продуктивності праці; визначення резервів підвищення ефективності використання трудових ресурсів [1].

Аналіз впливу трудових факторів на господарську діяльність будь-якого підприємства починається з вивчення забезпеченості підприємства працівниками за кількістю, структурою, кваліфікацією і культурно-освітнім рівнем та характеристики руху робочої сили. Метою такого аналізу є виявлення внутрішніх резервів економії робочої сили у зв'язку з більш раціональним розміщенням працюючих, їхнім завантаженням і використанням відповідно до отриманої професії, спеціальності і кваліфікації.

Аналіз чисельності персоналу проводиться в цілому і за кожною категорією окремо, оскільки роль і значення окремих категорій персоналу у виробничій діяльності підприємства різні. Аналізуючи чисельність працівників визначають абсолютну і відносну забезпеченість підприємства робочими кадрами, а також вплив зміни чисельності робітників на виконання виробничої програми.

Абсолютна забезпеченість підприємства робочою силою визначається при порівнянні фактичної чисельності робітників з їх чисельністю, передбаченою планом. Відносне відхилення чисельності робітників виявляється зіставленням фактичної їх чисельності з плановою, скоригованою на відсоток приросту продукції за рахунок зміни чисельності робітників. Цей відсоток вираховується відношенням вартості продукції, одержаної за рахунок зміни чисельності робітників, до запланованого обсягу виробництва. Скорочення працівників основної діяльності (зокрема робітників) за умов досягнення запланованого обсягу виробництва продукції розглядається як позитивний

чинник. Позитивним є зменшення кількості керівного персоналу, якщо це, звичайно, не призводить до погіршення стану організації виробництва та трудової дисципліни, затримки освоєння нових технологій, автоматизації цехів тощо [2].

Структура кадрів вивчається шляхом зіставлення фактичної і планової питомої ваги чисельності кожної категорії працівників у загальній чисельності персоналу. При цьому визначають причини зміни структури кадрів, вивчають тенденції цього процесу на передових підприємствах, а та- кож нормативні документи, на підставі чого розробляються відповідні заходи щодо раціоналізації структури кадрів. Необхідно пам'ятати, що для високопродуктивної праці підприємство має бути забезпечене робітниками відповідної кваліфікації. З метою аналізу відповідності кваліфікації робітників складності робіт порівнюють середні тарифні розряди робіт і робітників. Аналіз використання робітників за кваліфікацією базується на зіставленні складності виконуваних за нарядами робіт із розрядом робітників.

При цьому визначають середній плановий і фактичний тарифний коефіцієнт та роблять висновок про те, чи відповідає кваліфікація робітника складності виконуваних робіт. При аналізі забезпеченості підприємства робочою силою важливим є вивчення руху робочої сили. З цією метою розраховують коефіцієнти обороту по прийому, вибуттю кадрів та коефіцієнт плинності кадрів. На другому етапі аналізу вивчається повнота використання трудових ресурсів, яку можна оцінити за кількістю відпрацьованих за звітний період днів і годин одним робітником, а також за інтенсивністю використання робочого часу. Під час аналізу необхідно визначити відхилення фактичних показників від планових або від аналогічних показників минулих періодів і встановити конкретні причини можливих відхилень. Такий аналіз необхідно проводити щодо кожної категорії працівників, кожного підрозділу та щодо підприємства в цілому за звітний період і в динаміці [3].

Величина фонду робочого часу залежить від чисельності робітників, кількості відпрацьованих одним робітником днів у середньому за звітний

період і середньої тривалості робочого дня. Вплив названих чинників на зміну фонду робочого часу визначають одним із методів елімінування. Вивчення конкретних причин втрат робочого часу дають можливість взяти необхідних заходів для їх усунення.

Основні показники руху трудових ресурсів підприємства

1. Коефіцієнт обороту з приймання:

$$(KO_{\text{п}}) = \frac{\text{К-сть прийнятих на роботу працівників}}{\text{Середньооблікова чисельність працівників}} \times 100\%$$

2. Коефіцієнт обороту зі звільнення

$$(KO_{\text{з}}) = \frac{\text{Кількість звільнених працівників}}{\text{Середньооблікова чисельність працівників}} \times 100\%$$

3. Коефіцієнт плинності кадрів

$$(KP_{\text{к}}) = \frac{\text{Звільнені за своїм бажанням} + \text{Ті, що звільнені за порушення труд. дисципліни}}{\text{Середньооблікова чисельність працівників}} \times 100\%$$

4. Коефіцієнт внутрішнього обороту

$$KB_{\text{o}} = \frac{\text{Працівники, що прийняли участь у внутрішньому русі}}{\text{Середньоспискова чисельність працівників}}$$

5. Коефіцієнт постійного складу підприємства

$$KP_{\text{п}} = \frac{\text{К-сть працівників, які працювали увесь рік}}{\text{Середньооблікова чисельність працівників}} \times 100\%$$

Вважаємо, що використання даної методики є надійним інструментом управління підприємством і призводить до позитивних наслідків.

Отже, оцінка використання трудових ресурсів дозволяє виявити недоліки у роботі, їх причини та внутрішні резерви економії трудовитрат і підвищення ефективності використання кадрів завдяки їх раціональному розміщенню, повнішого завантаження і використання відповідно з набутою професією, спеціальністю і кваліфікацією. Складовими аналізу використання трудових ресурсів виступають чисельність працівників, рівень забезпеченості ними підприємства, їх склад і структура, показники руху робочої сили, продуктивності праці, використання робочого часу тощо. Система трудових показників дає можливість поєднати та пов'язати окремі показники між собою, а їх аналіз дозволяє оцінити вплив кожного окремого й усієї сукупності показників на загальну результативність праці. Слід підкреслити, що аналіз

ефективності використання трудових ресурсів повинен ґрунтуватися на існуючих законодавчій, обліковій інформаційних базах, бухгалтерській та статистичній звітності.

Література:

1. Гусарова О. С. Аналіз ефективності використання трудових ресурсів на підприємстві / О. С. Гусарова. // Управління розвитком. – 2013. – №17. – С. 124–127.
  2. Крищенко К. В. Удосконалення організаційно-економічного механізму управління оплатою праці / К. В. Крищенко // Україна: аспекти праці. — 2012. — № 6. — С. 9—16.
  3. Сьомченко В. В. Проблеми оплати праці та аналіз ефективності використання трудових ресурсів / В. В. Сьомченко, А. С. Саркіян // Вісник Запорізького національного університету. – 2015. – №3. – С. 165–173.
-

УДК: 332.2

Економічні науки

ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ ЗЕМЕЛЬ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ

Скрипченко Ф. А.

студент юридичного факультету

Сумський національний аграрний університет

м. Суми, Україна

Гончаров В. В.

старший викладач кафедри землевпорядкування та кадастру

Сумський національний аграрний університет

м. Суми, Україна

В країнах Європи оцінка земель спрямована на одержання достовірної інформації про якість і дохідність земель, критеріїв, на основі яких забезпечується пошук шляхів її ефективного використання та охорони. грошова оцінка здійснюється для науково обґрунтованого розміщення

сільськогосподарських культур і поліпшення організації виробництва, застосовується при обґрунтуванні розмірів капітальних вкладень у землю, оподаткуванні, встановленні ціни при купівлі-продажу земельних ділянок. Оцінка земель ґрунтується на матеріалах спеціальних обстежень до яких входить оцінка якості ґрунтів та економічна оцінка.

Суть оцінки земель майже скрізь однакова, проте методи одержання її результатів різні. Ці відмінності залежать передусім від вибору критеріїв оцінки, тобто різних таксономічних одиниць (класів, видів, фаз, парцел). За основу беруться різні діагностичні ознаки і властивості ґрунтів[1]. Найдосконалішими є земельні кадастри Великобританії, Франції, Німеччини та деяких інших країнах.

Земельний кадастр у Німеччині ведеться в двох системах обліку земель – кадастр нерухомості і господарський кадастр. Кадастр нерухомості являє собою систему державного обліку земель шляхом картографування і реєстрації всього земельного фонду за природними, економічними і юридичними показниками. Матеріали кадастру нерухомості щодо якості сільськогосподарських земель є вихідним матеріалом для створення господарського кадастру, головне завдання якого полягає в державному обліку усіх сільськогосподарських, лісгосподарських і рибгосподарських земель. Економічна оцінка сільськогосподарських земель у Німеччині використовується для оподаткування та встановлення ціни на землю[2].

Земельний кадастр у Франції серед кадастрів європейських країн вважається найбільш досконалішим і являє собою структурну систему обліку кількості і якості земель з метою оподаткування. Для обліку земель у Франції ще на початку 19 століття введено єдиний земельний кадастр. Вартість землі оцінюється з погляду продуктивності сільськогосподарського використання, визначається за врожайністю сільськогосподарських культур з урахуванням витрат на їх вирощування[3]. Кадастрова документація включає три найважливіші документи – кадастровий план, списки секцій і кадастрову матрицю.

У Франції провидять роботи з укрупненням земельних ділянок, тому що надмірна роздрібненість землекористування призводить до зниження рентабельності й продуктивності сільськогосподарського виробництва. У зв'язку з цим для здешевлення і прискорення робіт розроблено спрощений метод оцінки земель, який у подальшому використано без суттєвих змін майже на всій території Південно-Західної Франції.

У Великобританії земельний кадастр відомий з 1968 року. Для оцінювання земель у країні створено Національне консультативне управління сільського господарства, яке на основі масових даних розраховує для основних районів середню чисту продукцію для польових, садових і кормових культур у перерахунку на акр зайнятої площі та середню чисту продукцію пасовищ у перерахунку на голову худоби, що випасається. Також у країні діє фізична та економічна класифікація земель[4]. При фізичній класифікації всі землі залежно від ступеня впливу чинників (клімат, рельєф, висота тощо) об'єднують у п'ять класів землепридатності для використання у сільському виробництві. Економічна класифікація ґрунтується на визначенні вартості стандартної чистої продукції кожного класу земель, за яку приймається розрохункова вартість рілничої та садівничої продукції, властива для цих земель при середньому рівні догляду за культурами.

Вивчення світового досвіду оцінки земель у складі земельного кадастру показує, що практично в усіх розвинених країнах світу вона є завданням державного масштабу. Єдині підходи і методи оцінки земельних ділянок як на світовому, так і на європейському рівнях відсутні. Але незважаючи на багатограність підходів до оцінки земель у різних країнах, усі вони зводяться до того, що вихідними даними для бонітування ґрунтів є матеріали спеціальних обстежень, а для економічної оцінки земель – урожайність культур і витрати на їх вирощування.

Враховуючи досвід європейських країн, потрібно сформулювати ефективну кадастрову систему, яка б забезпечувала повноту та достовірність інформації щодо правового режиму земель, їх цільового призначення, обмеження у

використанні, а також даних про кількісну та якісну характеристику земель, їх оцінку, розподіл земель між власниками та землекористувачами.

Література:

1. Солов'яненко Н. Особливості оцінки земель у складі земельного кадастру зарубіжних країн // Землевпорядний вісник. - 2017. - № 6. - С. 28.
2. Добряк Д. С., Канаш О. П., Бамбіндра Д. І. Класифікація сільськогосподарських земель як наукова передумова їх екологобезпечного використання /Д. С. Добряк, О. П. Канаш, Д. І. Бамбіндра, І. А. Розумний //К.: Урожай. – 2009. – 464с.
3. Супень М. Г., Гулько Р. Й., Микула О. Я. та інші. Теоретичні основи державного земельного кадастру: Навч. посібник /М. Г. Ступень, Р. Й. Гулько, О. Я. Микола та ін. // Заред. М. Г. Ступеня. – Львів: Апріорі, 2003. – 341 с.
4. Третяк А. М. Земельний кадастр ХХІ століття. Зарубіжні і вітчизняні погляди на розвиток земельного кадастру. – К.: 1999. – 115 с.

УДК: 332.2

Економічні науки

ДЕРЖАВНА СТРАТЕГІЯ ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Гончаров В.В.

старший викладач кафедри землевпорядкування та кадастру

Сумський національний аграрний університет

м.Суми, Україна

У сучасних умовах, коли людина все активніше втручається у природні процеси, раціональне використання та охорона земель є однією з найважливіших та актуальних проблем. Згідно зі статтею 14 Конституції України, «земля є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави»[1]. Геополітичне положення України та її

високий земельно-ресурсний потенціал обумовлюють провідну роль земельного фонду як одного з важливих ресурсів держави, що виступає первинним фактором виробництва і своєрідним фундаментом економічного розвитку.

За площею сільськогосподарських угідь та ріллі Україна посідає перше місце в Європі. Висока природна продуктивність ґрунтового покриву визначає провідну роль земельного фонду як одного з важливих видів ресурсів економічного розвитку України, її національного багатства, головного засобу виробництва і предмету праці в сільському і лісовому господарствах, що перебуває під особливою охороною держави.

Станом на 01.01.2017 року в Україні налічується 42,7 млн гектарів сільськогосподарських земель, у тому числі 41,5 млн гектарів сільськогосподарських угідь, з яких 32,5 млн гектара – рілля. Ліси та лісовкриті площі займають 10,6 млн гектарів, природні кормові угіддя – 7,8 млн гектарів, землі під забудовою – 2,5 млн гектарів[2]. Земельний фонд становить 60,3 млн гектарів, або близько 6 відсотків території Європи. За питомою вагою сільськогосподарських угідь у загальній площі Україна значно переважає провідні країни Західної Європи.

За час проведення земельної реформи відбулися значні зміни як у структурі земельного фонду за основними видами угідь, так і по основних землекористувачах та власниках землі. Використання земель в Україні визначається тенденціями, що склалися за радянських часів і полягали у прагненні до нарощування виробництва за рахунок збільшення частки ріллі. Це призвело до високого ступеня розораності земель. Станом на 1 січня 1990 р., було розорано 80 %. Навіть із зниженням за останні роки цей показник значно перевищує аналогічний показник більшості країн світу. Відсоток розораності в Україні станом на 1 січня 2017 р. 54%, як наслідок, маємо порушення екологічно збалансованого співвідношення сільськогосподарських угідь, лісів та водойм.

Аналізуючи стан основних земельних угідь починаючи з 1990 року, можна дійти таких висновків: площа сільськогосподарських угідь зменшилася на 522,4 тис. га. Це пояснюється відведенням земель підприємствам, установам для несільськогосподарських потреб, тощо. За цей же період площа ріллі зменшилася більше ніж на 1 млн. га (3,1%) за рахунок консервації деградованих і малородючих ґрунтів, переведення малопродуктивної ріллі в сіножаті й пасовища. Збільшилися площі природних кормових угідь, перелогів, лісів та забудованих і лісовкритих територій. В останні десятиліття стан сільськогосподарських земель істотно погіршився. Однією з причин є те що у процесі здійснення земельної реформи в Україні було розпайовано 27,5 млн. га сільськогосподарських угідь, з яких близько 5 млн. га ріллі за властивістю ґрунтового покриву є орне непридатними.

Відбувається збіднення ґрунтів на рухомі поживні речовини, через низький рівень застосування органічних і мінеральних добрив врожай формується переважно за рахунок природної родючості ґрунтів. За розрахунками Державної установи «Інституту охорони ґрунтів України» баланс гумусу в ґрунтах України протягом останніх 10 років є геодefіцитним. Головною причиною, що дестабілізує екологічну ситуацію, є водна і вітрова ерозія та деградація. Загальна площа сільськогосподарських угідь, які зазнали згубного впливу водної ерозії становить 13,3 млн. га, у тому числі 10,6 млн. га орних земель. Вітровій ерозії систематично піддається понад 6 млн. га земель, а пиловим бурям – до 20 млн. га. Існують також проблеми в земельних відносинах, реформування яких започатковане у 1991 році і не завершене, не досягнуто основної мети земельної реформи – передачі землі ефективному власнику та запровадження еколого - економічної моделі господарювання. Найбільш разючі зміни відбулися у розподілі земельного фонду за формами власності, що є прямим наслідком проведеної земельної реформи. Площа земель державної власності у 1990 р. становила 60354,8 тис гектарів, а у 2017 р. 28877,3 тис гектарів. Незважаючи на те, що Конституцією України

закріплено лише три форми власності – приватну, державну та комунальну – незначні площі земель дотепер перебувають у колективній власності.

Враховуючи значні зміни земельного фонду, урядом затверджено Стратегію удосконалення управління в сфері використання та охорони земель сільськогосподарського призначення державної власності та розпорядження ними.

Основними завданням Стратегії є: впровадження засад стратегічного менеджменту в систему управління у сфері використання та охорони земель сільськогосподарського призначення державної власності; забезпечення оптимального використання земель, зокрема з урахуванням регіональних програм і планів розвитку територій, генеральних планів населених пунктів; підвищення рівня прозорості та публічності під час формування та реалізації державної земельної політики; підвищення рівня обізнаності населення, землевласників і землекористувачів щодо проблем деградації земель та сталого землекористування; запобігання деградаційним процесам ґрунтового покриву, підвищення рівня родючості ґрунтів; проведення рекультивації порушених земель[3].

Реалізація стратегії дасть змогу: забезпечити функціонування ефективної та прозорої системи управління у сфері використання та охорони земель сільськогосподарського призначення державної власності з урахуванням рішень та рекомендацій тридцять п'ятої сесії Комітету по всесвітній продовольчій безпеці міжнародної конференції по аграрній реформі і розвитку сільських регіонів - сприяння забезпеченню продовольчої безпеки і розвитку сільських регіонів шляхом удосконалення системи землекористування; забезпечити раціональне використання земель сільськогосподарського призначення державної власності з урахуванням інтересів суспільства, територіальних громад та держави.

Література:

1. Конституція України. Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. – С. 141.

2. Лискіна Н. Зміни земельного фонду України та їх вплив на стан ґрунтів // Землевпорядний вісник. - 2017. - № 4. - С. 18.

3. Стратегія удосконалення механізму управління в сфері використання та земель сільськогосподарського призначення державної власності затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 7 червня 2017 р. №413 // Землевпорядний вісник. - 2017. - № 7. - С. 52 - 62.

УДК 336.662

Економічні науки

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ РОЗВИТКУ ЛІЗИНГОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Громова А.Є.

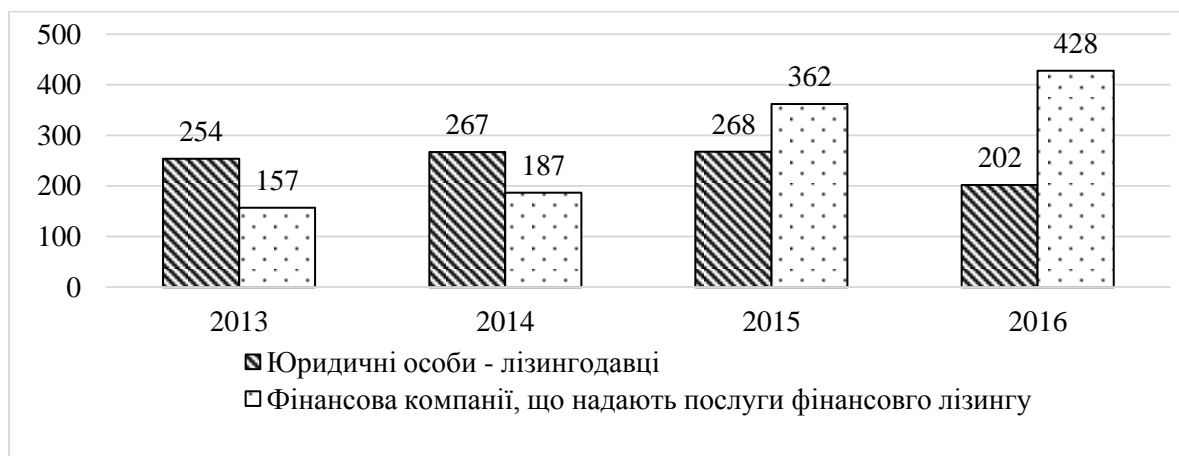
асистент кафедри фінансів Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ

Козак І.Г.

*студентка Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ
м. Вінниця, Україна*

З точки зору економіки для підприємства важливим є не тільки наявність фінансових засобів, скільки можливість їх практичного використання на придбання обладнання, будівель, транспортних засобів, можливість забезпечити з їх допомогою ремонт і обслуговування. В умовах швидкої зміни кон'юнктури ринку, розвитку науково-технічного прогресу – все це стає необхідним лише протягом певного часу. Для багатьох підприємств придбання обладнання з метою його подальшої експлуатації є надто дорогим та неможливим. Лізинг є вигідним шляхом виходу з очевидних труднощів, які ставить перед підприємствами мінлива епоха Науково-технічної революції [1, с. 210].

Оскільки в Україні більш поширений фінансовий лізинг, то проаналізуємо кількість юридичних осіб □ лізингодавців та фінансових компаній, що надають послуги фінансового лізингу (рис.1.)

Рисунок 1. Кількість юридичних осіб □ лізингодавців та фінансових компаній, що надають послуги фінансового лізингу [2]

Проаналізувавши рис. 1, можна сказати, що станом на 2014 до Переліку юридичних осіб, які мають право надавати фінансові послуги та перебувають на обліку в Нацкомфінпослуг, внесено інформацію про 267 юридичних осіб – лізингодавців та до Державного реєстру фінансових установ внесено інформацію про 187 фінансових компаній, що надають послуги фінансового лізингу, що становить на 13 юридичних осіб – лізингодавців та 30 фінансових компаній, що надають послуги фінансового лізингу більше ніж в 2013 році.

У 2015 році до Переліку юридичних осіб, які мають право надавати фінансові послуги та перебувають на обліку в Нацкомфінпослуг, внесено інформацію про 268 юридичних осіб – лізингодавців та до Державного реєстру фінансових установ внесено інформацію про 362 фінансові компанії, що надають послуги фінансового лізингу. Кількість юридичних осіб – лізингодавців зросло лише на 1 особу, а кількість фінансових компаній, що надають послуги фінансового лізингу зросла майже в 2 рази, тобто на 175 компаній.

Станом на 2016 р. до Переліку юридичних осіб, які мають право надавати фінансові послуги та перебувають на обліку в Нацкомфінпослуг, внесено

інформацію про 202 юридичні особи – лізингодавці та до Державного реєстру фінансових установ внесено інформацію про 428 фінансові компанії, що надають послуги фінансового лізингу. В порівнянні з 2015 роком кількість юридичних осіб □ лізингодавців знизилась на 25%, а кількість фінансових компанії, що надають послуги фінансового лізингу збільшилась на 18%.

Світова практика довела ефективність надання лізингових послуг як одного із способів фінансування капіталовкладень за збереження фінансової незалежності підприємства. Упродовж декількох років ринок лізингу набуває все більшої популярності серед українських підприємств.

Далі проаналізуємо вартість договорів фінансового лізингу та їх кількість, укладених юридичними особами та фінансовими компаніями за 2013-2016 рр. (табл. 1.)

Таблиця 1. Інформація щодо вартості договорів фінансового лізингу та їх кількості, укладених юридичними особами та фінансовими компаніями за 2013-2016 рр. [2]

Період	Вартість договорів фінансового лізингу, укладених за період (млн. грн.)		Кількість договорів фінансового лізингу (од.), укладених за період	
	юридичними особами	фінансовими компаніями	юридичними особами	фінансовими компаніями
2013	31 536,6	16,5	11 051,0	32,0
2014	7 181,0	257,4	8 940,0	26,0
2015	6 241,4	20,2	4 098,0	21,0
2016	9 755,0	67,3	9 122,0	38,0
Відхилення:				
2014/2013	-24 355,6	240,9	-2 111,0	-6,0
2015/2014	-939,6	-237,2	-4 842,0	-5,0
2016/2015	3 513,6	47,1	5 024,0	17,0

Проаналізуємо більш детально табл. 1. Протягом 2014 року фінансовими компаніями та юридичними особами, які не мають статусу фінансових установ, але можуть згідно із законодавством надавати фінансові послуги, укладено 8 966 договорів фінансового лізингу на суму 7 438,4 млн. грн. Вартість об'єктів

лізингу, що є предметом договорів, становить 5 877,4 млн. грн. Вартість чинних договорів фінансового лізингу станом на 2014 становить 58,6 млрд. грн.

Близько 99,9% усіх послуг фінансового лізингу надається юридичними особами – суб'єктами господарювання, які не є фінансовими установами. За підсумками 2014 року спостерігається зменшення кількості договорів фінансового лізингу на 19,1 % (на 2 117 одиниць) порівняно з відповідним періодом попереднього року. При цьому, вартість договорів фінансового лізингу зменшилась на 77,7 % (на 24 531,2 млн. грн.).

Протягом 2015 року фінансовими компаніями та юридичними особами, які не мають статусу фінансових установ, але можуть згідно із законодавством надавати фінансові послуги, укладено 4 119 договорів фінансового лізингу на суму 6 261,6 млн. грн. Вартість об'єктів лізингу, що є предметом договорів, становить 4 945,0 млн. грн. Вартість чинних договорів фінансового лізингу станом на 2015 становить 26 347,7 млн. грн.

За підсумками 2015 року спостерігається зменшення кількості договорів фінансового лізингу на 54,1% (4 847 одиниці) порівняно з відповідним періодом 2014 року. При цьому, вартість договорів фінансового лізингу зменшилась на 15,8% (на 1 176,8 млн. грн.).

Протягом 2016 року фінансовими компаніями та юридичними особами, які не мають статусу фінансових установ, але можуть згідно із законодавством надавати фінансові послуги, укладено 9 160 договорів фінансового лізингу на суму 9 822,3 млн. грн. Вартість об'єктів лізингу, що є предметом договорів, становить 7 541,8 млн. грн. Вартість чинних договорів фінансового лізингу станом на 2016 становить 23 177,6 млн. грн.

Близько 99,7% усіх послуг фінансового лізингу надається юридичними особами – суб'єктами господарювання, які не є фінансовими установами. За підсумками 2016 року спостерігається збільшення кількості договорів фінансового лізингу в 1,2 раза (5 041 одиниць) порівняно з відповідним періодом 2015 року. При цьому, вартість договорів фінансового лізингу збільшилась на 56,9% (на 3 560,7 млн. грн.).

Як показують дослідження, ринок лізингових послуг в Україні починає «набирати масштабності». Перспективність і привабливість лізингових операцій для усіх суб'єктів, які беруть участь в лізинговому процесі, позитивні тенденції розвитку економіки України, а також величезна ємність ринку, призводять до того, що потреба у лізингу буде впевнено зростати, що й вимагає ґрунтовнішого дослідження особливостей функціонування ринку лізингових послуг.

Література:

1. Нетудихата К. Л. Аналіз динаміки розвитку лізингу в Україні / К. Л. Нетудихата // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. – 2015. – Вип. 12. – С. 210-214.
2. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nfp.gov.ua>
3. Кондрои К. О. Сучасні тенденції розвитку ринку лізингових послуг в Україні / К. О. Кондрои // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Економіка – 2017. – Вип. 4(32) – С. 154-158.
4. Грищенко О. Фінансовий лізинг : історія, сучасність та перспективи розвитку / О. Грищенко // Юридичний журнал. – 2006. – № 3. – С. 32 – 41.
5. Ладюк О. Д. Розвиток лізингу в Україні: переваги і недоліки / О. Д. Ладюк // Финансы, учёт, банки. – 2008. – № 14. – С. 59-65.

УДК 351(075)

Економічні науки

ОСОБЛИВОСТІ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В УКРАЇНІ: ЦИВІЛІЗАЦІЙНИЙ ПОСТУП ТА СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

Жукова .В.,

студентка

Національний авіаційний університет

м.Київ Україна

Сучасний стан української державотворчості є доволі складним. Він максимально впливає на зміст публічного адміністрування, яке має бути адекватним щодо динамічних змін, їх негативних і позитивних складових. Так, негативними факторами можуть виступати: масштабна політична криза, що призвела до «Революції гідності», анексії АР Крим, масових громадянських заворушень, війни на сході країни тощо. До позитивних факторів, у свою чергу, можна віднести те, що Україна має велику підтримку світового співтовариства, а також прийняла безвізовий режим з понад 100 країнами світу та рухається в напрямку євроінтеграції [1, 2].

Нинішній же стан у політиці державотворення, потребує істотних змін та впровадження інноваційних технологій в систему публічного адміністрування. А саме, це має бути діяльність, яка може забезпечити ефективне функціонування системи державної влади (регіональне та місцеве самоврядування, громадські неурядові організації, фізичні та юридичні особи, а також інші суб'єкти господарювання) задля досягнення позитивного результату у всіх сферах її діяльності. Тому, першочерговим завданням розвитку публічного адміністрування в Україні є його реформування за європейським та світовим стандартами. Оскільки в країні склалася та протягом тривалого часу функціонує командно-адміністративна система публічного адміністрування, яка за своєю сутністю є непрозора та бюрократизована. Так, суб'єкти державної влади, після отримання посади в державному секторі економіки, керуються у своїй роботі, зазвичай, власними та корпоративними інтересами. Натомість потрібно впровадити таку систему публічного адміністрування, що буде опиратися на «...створення цілісного, збалансованого, надійного та ефективного управління» [2, с.30].

Для проведення більш різностороннього аналізу в роботі виділені сучасні виклики, що перешкоджають проведенню адміністративної реформи [3, с.70]:

- значні втрати кадрового потенціалу державної служби;
- низька кваліфікація державних службовців;

- використання корупційних механізмів задля власного збагачення;
- формування управлінської системи, що має тенденції до нав'язування стереотипів управління за допомогою адміністративного ресурсу та мінімізації суспільного контролю за діяльністю влади;
- політичні та адміністративні реформи, що перманентно «тривають» з середини 90-х рр. ХХ ст. і які досі не розв'язали проблему адаптації бюрократичного апарату до моделі демократичних перетворень.

Наразі у більшості країн не має досконалої системи публічного адміністрування, яка б повністю задовольняла громадянське суспільство. Проте, багатьма країнами був проведений моніторинг складових ефективного публічного адміністрування та було визначено подальші напрями у яких слід проводити подальші дослідження, а саме: зменшення витрат на утримання державного апарату та підвищення ефективності його діяльності.

Успішні спроби модернізації системи публічного адміністрування мали місце в Австралії, Канаді, Новій Зеландії, США, країнах ЄС та багатьох інших країнах. В останні роки процеси модернізації охопили: Естонію, Латвію, Литву, Польщу, Румунію, Словаччину, Угорщину та Чехію. Зміни стосувалися діяльності «...державних інституцій; відточування правил, що регулюють їх роботу; процедур та механізмів міжвідомчої взаємодії; проблем кадрового забезпечення (підготовки державних службовців з оптимальним рівнем професійної компетентності, підвищення їх адміністративної спроможності); адаптації державного апарату до управління в умовах мінливих соціально-економічних відносин» [4, с.114].

Сама система публічного адміністрування спроможна найефективнішим чином реалізувати політичну державотворення в Україні. Тому, формування її оптимальної системи потребує налагодження ефективних взаємовідносин між суб'єктами державного управління, що зобов'язанні реагувати та відслідковувати зміни у системі адаптації бюрократичного апарату до моделі демократичних перетворень.

Таким чином, стратегія побудови ефективної системи публічного адміністрування в Україні може бути реалізована завдяки формуванню і подальшій імплементації у керівників організацій високих лідерських характеристик та компетенцій в сфері господарювання. Оскільки кожне не вірне рішення може призвести до негативних наслідків у майбутньому.

Література

1. Белявский В.Н. Инновационная политика государства в новой экономике / В.Н. Белявский, Т.Л. Мостенская // Региональная инновационная экономика : сущность, элементы, проблемы формирования : материалы Междунар. науч.-практ. конф. – Ульяновск : Ульянов. гос. ун-т, 2013. – С. 53–55.
2. Білявський В.М. Інноваційна діяльність як інструмент підвищення конкурентоспроможності підприємства / В.М. Білявський, Ю.В. Білявська // Проблеми та перспективи розвитку підприємництва в Україні : матеріали VIII міжнар. наук.-практ. конф. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. – С. 30-31.
3. Луцький І.М. Актуальні проблеми організаційно-правових засад управління складних адміністративних систем на практиці європейського досвіду та України / І.М. Луцький, А.І. Луцький, О.М. Каленюк // Економіка і держава. – 2009. – № 3. – С. 69–71.
4. Босак О.З. Становлення та розвиток системи публічного управління в Україні // Реформа публічного управління в Україні : виклики, стратегії, майбутнє : монографія / О.З. Босак / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; відп. ред. І.А. Грицяк. – К. : К.І.С., 2009. – 240с.

УДК 339.9

Економічні науки

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ У МІЖНАРОДНОМУ КОНТЕКСТІ

Земба Світлана,

студент економічного факультету,

Чернівецький торговельно – економічний інститут КНТЕУ,

м. Чернівці, Україна

Інноваційні процеси в країні є необхідною умовою для соціально-економічного розвитку, які залежить від економіко-технічного потенціалу держави, його інноваційної політики та ресурсів, духовного стану суспільства, їх ділової та наукової активності. На рівні підприємства (компанії) інноваційна активність залежить від вибору стратегії і якості управління діяльністю, гнучкості виробничих систем та використання ресурсів. Тому вітчизняні підприємства знаходяться у постійному пошуку нових інвестиційних ідей, активно вивчаючи і переймаючи досвід провідних зарубіжних країн, адже сьогодні інновації в світі відіграють важливу, ключову та вирішальну роль. Побудова ефективної економіки України потребує розвитку інноваційної політики під впливом високої конкуренції, що посилюється в умовах реалізації інтеграційних процесів.

Метою є дослідження сучасних інноваційних процесів у економіці України на основі показників, виявлення основних проблем її низької інноваційної активності.

Питанням, щодо оцінювання рівня інноваційного розвитку сучасного підприємства, присвячено праці таких науковців: С.М. Ілляшенка [5], Е. Водопянова [3], В. М. Геєць [9], В. Семіноженко [9], В.І. Костевка та інших.

Правові, економічні і організаційні засади державного регулювання інноваційної діяльності в Україні визначає Закон України «Про інноваційну діяльність», згідно з яким «... інновації — це новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентно спроможні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери» [1]. Без яких неможливий розвиток країни у економічному та соціальному аспектах.

Тернова Л., досліджуючи особливості інноваційного розвитку країн в контексті глобалізаційних процесів, зазначає, що сучасні передові позиції як у соціально-економічному, так і в науково-технологічному просторах належать

Сполученим Штатам Америки (США), Японії, країнам ЄС, до яких за останні роки швидко приєднується Китай. Так, у Великобританії, Франції, Чехії, Австрії, Бельгії та Німеччині на інноваційний розвиток припадає 62–70% загальних витрат на науку, у США – 70%, Китаї – 71%, Швеції, Японії та Ізраїлі – 75–77% [2]. Це пояснюється тим, що ці країни спрямовані на розвиток та вдосконалення наукоємних галузей, що в свою чергу впливає на загальний розвиток країни та її конкуренцію на світовому ринку.

На думку Водопяної Е., «...у питаннях налагодження інноваційного шляху розвитку часто домінує позиція, відповідно до якої високий рівень інноваційного розвитку властивий країнам, що мають можливість здійснити істотні витрати на наукові дослідження і мати високорозвинений, насамперед індустріальний, сектор економіки. Однак досвід багатьох країн Європейського Союзу (ЄС) це спростовує. Так, лідерами інноваційного розвитку країн ЄС (за 2014 р.) виявилися малі країни, що ніколи не мали потужної наукової бази, як, наприклад, Бельгія, Кіпр, Ірландія, Люксембург, Нідерланди, Словенія, Швеція [3, с. 35]. В цих країнах розвиток забезпечувався порівняно малим і середнім бізнесом, якому доводиться самому вирішувати, які інновації запроваджувати, щоб отримувати економічний ефект. І це на сьогодні важливо й для України.

Гейць В. вважає, що основною інституційною обумовленістю саме такого напрямку прискорення інноваційного оновлення економіки України є створення умов для формування інститутів розвитку компаній, більшість з яких і є представниками малого та середнього бізнесу. Ще однією з характерних ознак інституційної обумовленості прискорення інноваційних процесів в Україні є досягнення – за прикладом багатьох держав країн ЄС – розумних меж збільшення видатків на фінансування науки на рівні 2,5–2,7% ВВП і закріплення цієї норми відповідним законом, а більш перспективним використанням цих ресурсів вбачається дотримання шляху, відповідно до якого пріоритетною стане активізація інститутів розвитку у системі координат державно-приватного партнерства (ДПП), орієнтованого на прискорення інноваційних процесів [4]. Для України, на нашу думку, активізація цих

інститутів повинна бути саме у розвитку малого бізнесу, застосовуючи інструменти ДПП.

Ілляшенко С. відмічає, що світовий досвід свідчить, що найбільш ефективним шляхом забезпечення соціально-економічного зростання є перехід до інноваційного розвитку, тим більше, що Україна все ще має значний потенціал для цього [5]. Найбільш важливим фактором активізації процесів створення і впровадження радикальних інновацій є інноваційна корпоративна культура організації.

Це твердження базується на результатах аналізу інноваційної діяльності 759 іноземних компаній, які працюють на 17 найбільших ринках (аналіз проводили Джерард Телліс, Джайдіп Прабу і Раджеш Чанді). Там же зазначено, що інноваційна культура базується на 6 елементах: ресурси, процеси, цінності, поведінка, клімат, успіх [6]. Щодо України, то ці показники можна оцінити у таблиці 1.

Таблиця 1

Показники інноваційної діяльності в Україні [7]

Показники	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Кількість організацій, що проводили інноваційну діяльність, од.	1303	1255	1208	1143	999	978	972
Питома вага обсягу виконаних наукових і науково - технічних робіт у ВВП, %	0,90	0,79	0,80	0,80	0,69	0,64	-
Питома вага підприємств, що займалися інноваціями, %	13,8	16,2	17,4	16,8	16,1	17,3	18,9
Загальна сума витрат ними, млн. грн.	8045,5	14 333,9	11 480,6	9 562,6	7 695,9	13 813,7	23 229,5
Питома вага промислових підприємств, що впроваджували інновації, %	11,5	12,8	13,6	13,6	12,1	15,2	16,6
Питома вага реалізованої інноваційної продукції в загальному обсязі промислової продукції, %	3,8	3,8	3,3	3,3	2,5	1,4	6,1

Як свідчить аналіз статистичних даних за 2000-2016 рр., питома вага підприємств, що впроваджували інновації, збільшується з кожним роком (див.

табл. 1). Що свідчить про позитивні зрушення та усвідомлення підприємствами необхідності підвищення інноваційної активності у сучасних умовах.

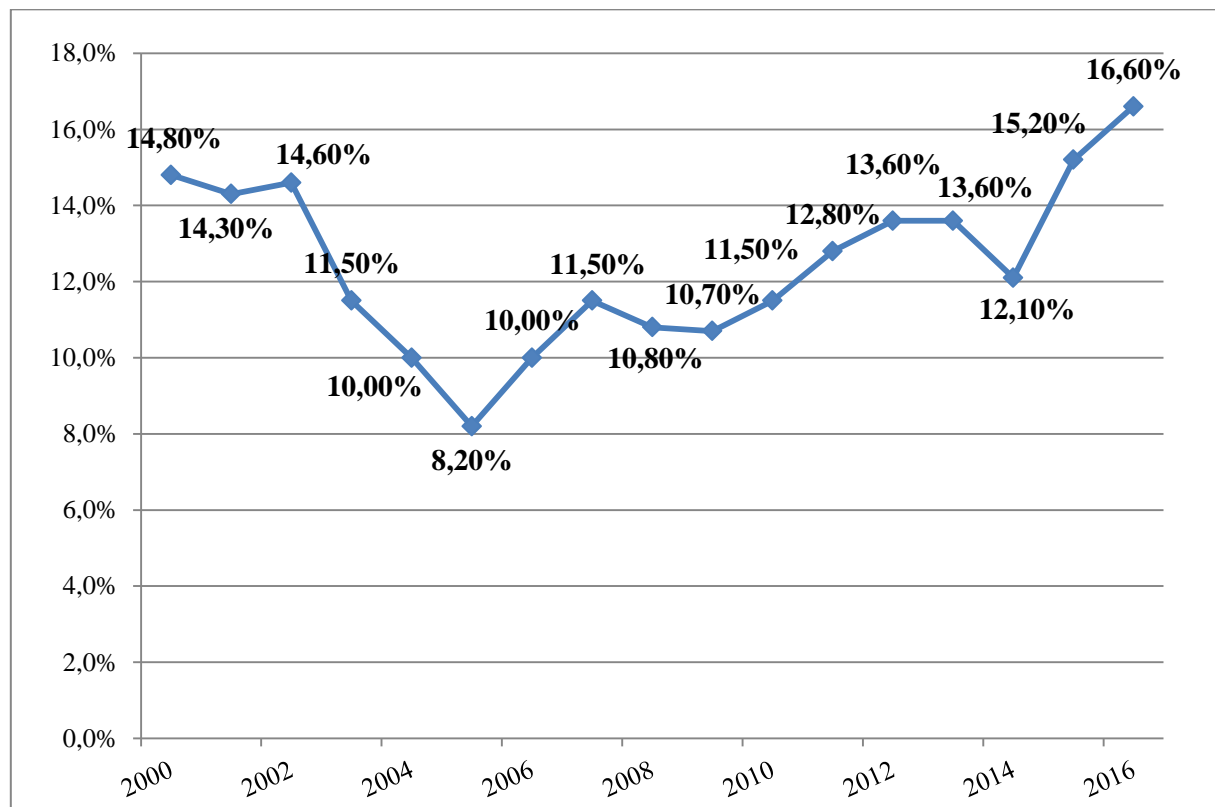
Але, на нашу думку, об'єктивну оцінку стану інноваційного розвитку України може дати визначення її відносної позиції в рамках країн ЄС. За допомогою Європейського інноваційного індексу Європейського інноваційного табло (European Innovation Scoreboard) було визнано, що у 2016 р. Україна знаходилася в останній за рівнем інновацій – четвертій групі – «Скромних новаторів» з індексом 0,1889 (максимум 1). Менший індекс мають лише Македонія – 0,1636 та Туреччина – 0,1880. У порівнянні з іншими країнами ЄС відставання України становить: від першої групи «Лідерів інновацій» – більш ніж в 4 рази (перше місце у рейтингу займає Швеція – 0,796), від другої групи «Сильних новаторів» – в 3 рази (Ірландія – 0,5843), від третьої групи «Помірних інноваторів» – в 1,6 разів (Естонія – 0,4161). Слід відзначити що у 2016 році значення Європейського інноваційного індексу України дещо зросло у порівнянні з попереднім роком (0,1783). Взагалі найбільше значення даного індексу спостерігалось у 2013 році - 0,1893 [9].

Відповідно до аналітичної доповіді «Глобальний індекс інновацій» Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ), згідно з рейтингом щодо інновацій в країні, за рівнем ВВП Україна була віднесена до країн з доходом нижче середнього і зайняла 64 місце серед 141 країни, що на 1 позицію нижче порівняно з 2014 р. [10].

Не зважаючи на сучасну економічну та політичну кризу в країні, за даними ВОІВ, загальна сума витрат на фінансування інвестиційної діяльності у 2015 році збільшилася в 1,8 разів у порівнянні з попереднім роком та склала 13813,7 млн. грн. Але питома вага обсягу виконаних наукових і науково-технічних робіт у 2015 р. ВВП знизилася на 0,05 пункту та склала 0,64% (0,80 та 0,69% відповідно у 2013 та 2014 рр., найбільший – 1,03% у 2005 р.). За оцінкою даних у 2014 р. держави-члени ЄС витратили близько 283 млрд. євро на інноваційну діяльність, частка яких у ВВП склала 1,91 %. Наукоємність ВВП у ЄС була значно нижчою, ніж у Південній Кореї (4,15%) та Японії (3,47%),

нижчою, ніж у Сполучених Штатах (2,73%) та майже на рівні Китаю (2,08%) [10]. Що свідчить про значний потенціал України у сфері розвитку інноваційної діяльності.

Практично єдиним джерелом фінансування інноваційної діяльності в Україні залишаються власні кошти (див. рис. 1).

Рис. 1 Динаміка частки підприємств, що впроваджували інновації [7]

За даними рисунку 1, питома вага яких у загальному обсязі фінансування у інновації з 2015 р. збільшується та складає 97,2% (на відміну від 73,7% у 2014 році та 52,9% у 2011 році), і це при тому, що у більшості підприємств не вистачає власних фінансових ресурсів на підтримання поточної діяльності. Відповідно, частки фінансування за рахунок державного бюджету та іноземних інвестицій у 2015 році становлять 0,4% (на відміну навіть у 2014 році 3,9% та 14,8% відповідно).

Але існує ряд проблем розвитку наукового потенціалу. До них (за В. Геєць) слід віднести [8, с. 156]:

– зміну структури наукового потенціалу під час скорочення попиту на інноваційні види діяльності та зміну ролі секторів науки (академічного, галузевого, заводського, сектора вищої освіти) у забезпеченні інноваційних потреб регіонального виробника, необхідність їх адаптації до нових умов функціонування;

– незбалансованість напрямів наукових досліджень потенційних можливостей та регіональних потреб у науковому супроводі. Разом із тим обмеженими є розроблення світового рівня та попит із боку споживачів інших регіонів й іноземних країн; обмежені міжнародні контакти;

– суперечність між необхідністю підтримки конкурентних переваг суб'єктів господарювання на міжнародних та внутрішніх ринках і повільною динамікою розвитку інноваційного підприємництва, що не забезпечує зростання обсягів наукомісткої продукції, а відтак у край низьким залишається рівень наукомісткості внутрішнього валового продукту та продуктивності національної економіки в цілому.

– принципова зміна умов фінансування наукових досліджень і доступності джерел фінансування інноваційних процесів, що практично створює передумови якщо не знищення, то поступової деградації наявного наукового потенціалу, особливо у регіонах із низьким рівнем розвитку. За умов позитивної динаміки фінансування наукових досліджень основним джерелом фінансування залишаються насамперед власні кошти підприємств;

– нерозвиненість ринку інновацій, який у регіональному середовищі виконує важливі регулюючі функції: служить осередком здійснення науково - технічної політики; формує економічні важелі впливу на виробників і споживачів нововведень (через ціни, проценти, пільги й ін.); зумовлює розвиток того або іншого виробництва; формує вимоги до нововведень із боку бізнесу; безпосередньо регулює виробництво через активний попит на інвестиційні товари, призначені для підприємницьких проектів;

– відсутність належної ринкової інфраструктури, що забезпечує комерціалізацію наукового продукту та інноваційний процес у цілому.

Безумовно, міжрегіональна диференціація наукового потенціалу має об'єктивний характер, проте цей процес необхідно утримувати в економічно доцільних і соціально прийнятних межах із тим, щоб, з одного боку, забезпечити здатність територій до саморозвитку, а з іншого – попередити втрату наукового потенціалу, зберегти його здатність продукувати інноваційну продукцію та забезпечувати інноваційну конкурентоспроможність регіону.

На думку Сидорчук І. П., до основних напрямів підвищення інноваційної активності підприємств України, варто зарахувати [11]:

- використання маркетингових підходів щодо вивчення майбутніх потреб у нових товарах та послугах;
- законодавчі зміни щодо системи пільг та стимулів у галузі інноваційної діяльності;
- активізація міжнародного наукового та науково-технічного співробітництва.
- розвиток та посилення дії фінансово-кредитних інститутів, що забезпечують безперервність фінансування інноваційних проектів (венчурні компанії, інноваційні фонди);
- формування сучасної організаційної структури управління за здійсненням інноваційної діяльності на загальнодержавному, регіональному рівні та на рівні підприємства;
- створення інноваційної інфраструктури на загальнодержавному та регіональному рівні, яка б забезпечувала ефективне використання науково-технічного потенціалу, підвищення рівня інноваційності та конкурентоспроможності підприємств (бізнес-інкубатори, технопарки, центри трансферу технологій);
- підготовка висококваліфікованих працівників та залучення їх в активні галузі для створення нових технологій;

На нашу думку, реалізувавши вищезгадані заходи, держава посприє підвищенню рівня інноваційної активності вітчизняним підприємствам, стабілізації прискореного процесу оновлення виробництва та більш

ефективнішому використанню внутрішніх та залучених зовнішніх інвестицій спрямованих на інноваційну діяльність.

Отже, світовий досвід свідчить, що найбільш ефективним шляхом забезпечення соціально-економічного зростання є перехід до інноваційного розвитку, тим більше, що Україна все ще має значний потенціал для цього. Недоліком є відсутність державних програм на підтримання інновацій у країні.

Інноваційне підприємництво в Україні є недостатньо ефективним, адже існує низька частка суб'єктів господарювання, які здійснюють в повній мірі інноваційну підприємницьку діяльність. Це пояснюється відсутністю основних чинників, від яких залежить розвиток інноваційного підприємництва в країні: незначний попит з боку споживачів на інноваційну продукцію; недостатнє фінансування науково-технічного потенціалу національної економіки; відсутність функціонування венчурних фірм та інвесторів, які фінансують ризикову інноваційну діяльність

Необхідним і важливим є збільшення і розширення існуючого переліку джерел фінансування інноваційної діяльності. Варто створювати умови для стимулювання залучення як вітчизняних, так і іноземних інвесторів до фінансування інноваційних підприємств. Потрібно сприяти практичній реалізації усіх нормативно-правових документів, які були розроблені для активізації інноваційного процесу на макро- та мікрорівні. Важливим аспектом розвитку інноваційної діяльності є залучення та застосування інструментів ДПП, шляхом об'єднання зусиль та ресурсів держави та бізнесу. Саме це питання потребує подальшого дослідження.

Література:

1. Про інноваційну діяльність [Закон України №40-IV за станом на 05.12.2012 р.] [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/40-15>
2. Тернова Л. Ю. Особливості інноваційного розвитку країн в контексті глобалізаційних процесів / Л.Ю. Тернова // Науковий вісник ЧДІЕУ. 2014. № 4 (24). С. 103–106.
3. The EU Industrial R&D Inves)

3. Водопьянова Е. Европа в поисках инноваций / Е. Водопьянова // Современная Европа. – 2014. – № 2. – С. 35.
  4. Інноваційна Україна 2020 : національна доповідь / за заг. ред. В.М. Гейця та ін. ; НАН України. – К., 2015. – 336 с.
  5. Підходи до вибору перспективних напрямів інноваційно-орієнтованого сталого розвитку України / С.М. Ілляшенко // Сталий розвиток - XXI століття: управління, технології, моделі. Дискусії 2015: колективна монографія [Акулов-Муратов В.В., Алимов О.Н., Андерсон В.М., Андрєєва Н.М. та ін.]: за наук ред. проф. Хлобистова Є.В. - Черкаси: Видавець Чабаненко Ю.А., 2015. - С. 33- 40.
  6. Наукова та інноваційна діяльність (1990-2014pp.) [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2005/ni/ind_rik/ind_u/2002.html.
  7. Державна служба статистики України, 2015. – 240 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
  8. Геєць В. Інноваційні перспективи України: Монографія / В. Геєць, В. Семіноженко. – Х.: Константа, 2006. – 272 с
  9. Innovation Union Scoreboard 2015 [Electronic resource]. – Mode of access: http://ec.europa.eu/growth/industry/innovation/factsfigures/scoreboards/files/ius-2015_en.pdf
  10. Офіційний сайт Всесвітньої організації інтелектуальної власності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.wipo.int/portal/en/index.html>
  11. Сидорчук І.П. Оцінка сучасного стану інноваційного розвитку промислових підприємств України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ecj.oa.edu.ua/articles/2013/n23/44.pdf>
-

БІЗНЕС-ПРОЦЕСИ РОЗВИТКУ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

С.В. Зозуля*здобувач освітнього ступеня «магістр»**факультету економіки, менеджменту та права**Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ,**М. Вінниця, Україна*

В умовах прискореного науково-технічного прогресу та стрімкого зниження вартості грошей у часі зростає роль часового аспекту споживчої цінності кінцевої будівельної продукції. Проте із зростанням складності систем, в тому числі й організаційно-економічних, до яких належать будівельні підприємства усіх типів, підвищується імовірність відмов її складових, що свідчить про актуальність розробки науково-практичних засад процесно-орієнтованого управління у будівництві.

Проблему управління бізнес-процесами будівельного підприємства досліджували О. П. Бутенко, Ю. С. Бондаренко [1], А. Ф. Гойко, Л. В. Сорокіна [2], В. А. Скакун [5] та ін.

Поняття «бізнес-процес» в економічній літературі найчастіше пов'язане із цілою низкою економічних категорій, передусім: планування, бюджетування, облік, контролінг, менеджмент, аналіз (функціонально-вартісний, техніко-економічний, фінансовий), економічна додана вартість та споживча цінність [1].

В.А. Скакун пропонує наступне визначення поняття «бізнес-процес будівельного підприємства»: це цілісний ланцюг узгоджено функціонуючих ланок, які за допомогою технології та організації перетворюють вхідні ресурси на результат (початкову, проміжну або кінцеву продукцію), споживча цінність якого для клієнта перевищує вартість витрачених на нього ресурсів [5].

Схему бізнес-процесів будівельного підприємства представлено на рис. 1.

Основним процесом для будівельних підприємств-підрядників та для більшості генпідрядних підприємств є сукупність процесів «будівельного майданчика»: загально-будівельних (монтажно-укладальних) та пуско-налагоджувальних, виходом яких є проміжна або кінцева будівельна продукція.

Рисунок 1. – Структура бізнес-процесів будівельних підприємств

До забезпечувальних процесів в першу чергу варто віднести логістичні — для безпосереднього забезпечення ресурсних входів основних процесів та економіко-правові процеси, які складають необхідну передумову і для основних процесів, і для логістичних, а також забезпечують інші, крім матеріальних, входів основного процесу.

Проектно-організаційні процеси одночасно забезпечують як входи основного процесу шляхом оптимізації розподілу ресурсів між роботами, так і супроводжують сам процес, сприяючи отриманню якості продукції, раціональному використанню всіх видів ресурсів та скороченню їх непродуктивних витрат (в тому числі і часових). Супровідними

забезпечувальними процесами є фінансово-фіскальні та частина адміністративних процесів, адже створення будівельної продукції характеризується тривалим виробничим циклом, який перевищує тривалість періодів сплати основних податків та формування, здачі регулярної фінансової звітності. Оскільки виконання обсягів будівельно-монтажних та інших робіт і здійснення розрахунків за ними складає інформаційні підстави для формування фінансової звітності й обчислення сум податків, які підлягають перерахуванню до бюджету, наявність розривів у ланцюжку основних будівельних та фінансових процесів дестабілізує діяльність будівельного підприємства і може спричинити його кризу.

До допоміжних бізнес-процесів розвитку будівельного підприємства, В.А. Скакун пропонує віднести ремонтно-відновлювальні процеси і маркетингові процеси. Певна частина ремонтно-відновлювальних процесів спрямована на просте й розширене відтворення засобів механізації й автоматизації будівельних процесів, а інша — діагностичне, ремонтно-сервісне і технічне обслуговування устаткування та інструменту, що може забезпечити диверсифікацію видів діяльності, тобто сприяти організаційно-економічній адаптації. Маркетингові процеси, пов'язані із вивченням попиту на проміжну і кінцеву будівельну продукцію, пошук нових клієнтів, розширення ринкової ніші підприємства, формування його портфелю замовлень, у кінцевому підсумку сприяють тривалості стадії прискореного розвитку будівельного підприємства та забезпечують його адаптацію до вимог конкурентного оточення. Запропонована схема може бути використана і для діагностики проблемних ділянок процесного управління, вивчення слабких місць організації фінансово-господарської діяльності та встановлення загроз стабільному розвитку будівельного підприємства. Виокремивши цілісні блоки процесів і оцінивши цінність спожитих ними ресурсів, у зіставленні із споживчою вартістю отриманого виходу, може бути встановлено «слабке місце» ланцюга, усунення якого не виключає аутсорсингу (залучення зовнішніх ресурсів чи послуг інших підприємств-супутників).

Бізнес-процеси будівельного підприємства, на відміну від інших видів економічної діяльності, характеризуються більшою складністю, витратомісткістю та тривалістю отримання виходів. У той же час якість кінцевої продукції є більш чутливою до неузгоджень у часі основних або забезпечувальних процесів. Серед забезпечувальних процесів чималої уваги заслуговують бізнес-процеси розвитку, виходами яких є збільшення кількісних параметрів і показників віддачі використаних ресурсів. Визначення сутності і складу бізнес-процесів будівельного підприємства потребують уточнення в залежності від специфіки виконуваних будівельних робіт та місця конкретного підприємства у системі договірних і фінансових відносин на стадії зведення будівельних об'єктів.

Найуспішніші компанії, як правило, створюють комплексну автоматизовану систему, в якій бізнес-процеси добре продумані та чітко визначені (описані), а методи реалізації процесів є ефективними та надійними. Комплексна автоматизація бізнес-процесів на сьогодні є одним з найвагоміших важелів, які забезпечують покращення діяльності підприємства. Вона охоплює всі підсистеми підприємства, взаємоузгодження роботи яких призводить до підвищення оцінки економічної ефективності. Поряд з цим відбувається створення єдиного інформаційного простору для відображення фінансово-господарської діяльності всього підприємства. Це дозволяє оперативно оцінювати ефективність роботи і одержувати інформацію для прийняття управлінських рішень. Тому, зважаючи на ці всі фактори, приходимо до висновку, що підприємства, які забезпечать собі комплексну автоматизацію бізнес-процесів, зможуть стати конкурентноспроможними і уникнути ризиків отримання збитків.

Банки дуже обережно працюють з будівельниками. Інвестори вимагають високої прозорості і ефективності. Бізнес будівельних фірм дуже складний: кожен проект масштабний і унікальний, і в ньому містяться свої особливі ризики. Якщо не керувати ними - то дуже просто збанкрутувати. Важливо впровадити передову практику управління, в першу чергу, проектами,

фінансами і взаєминами з клієнтами, щоб впевнено почувати в конкурентній боротьбі.

Все це призводить до зростання вимог до рівня корпоративного управління. У чому полягає корпоративне управління для будівельників? Потрібно мати прозору картину фінансів та ефективне «виробництво». Тобто потрібно мати ефективну систему управління проектами та фінансами.

В Україні останнім часом набуває популярності програмний продукт «ІНТАЛЄВ: Корпоративний менеджмент», який дозволяє автоматизувати бізнес-процеси в таких сферах: «Організаційне проектування», «Бюджетне планування», «Управлінський облік і звітність», «Платіжний календар», «Управління строками проектів», «Електронний документообіг» тощо.

«ІНТАЛЄВ» дозволяє вирішити важливі завдання для будівельних компаній:

- Кошториси і контроль рентабельності,
- Терміни будівництва,
- Документообіг і бізнес-процеси,
- Управлінська звітність.

Від точності складання кошторису на 50% залежить успішність проекту. Друга половина успіху - це управління термінами і ризиками будівництва.

«ІНТАЛЄВ: Корпоративний Менеджмент» автоматизує процес складання кошторисів об'єктів, спираючись на ресурсні плани: матеріальні ресурси, машини і механізми, трудовитрати, субпідряд і інші витрати. Кошториси можна складати «статичними», або в прив'язці до календарного плану робіт, розбитому по етапах / задачах.

Будівництво об'єкта довготривалий процес, тому кожен проект - це серйозна інвестиція, якою треба управляти. Важливо правильно вибрати з безлічі варіантів ті деякі проекти, які реально принесуть гроші компанії. «ІНТАЛЄВ: Корпоративний Менеджмент» дозволяє повністю інтегрувати систему управління проектами та систему управління фінансами.

Зазвичай проект починається з фінансового моделювання основних параметрів. Прямо з самого початку цю діяльність можна автоматизувати в «ІНТАЛЄВ: Корпоративний Менеджмент». У разі прийняття рішення про старт проекту, складається календарний графік робіт. Для робіт вказуються ресурси, їх вартість і необхідна кількість. Також може формуватися графік визнання доходів за проектом. Вартість ресурсів автоматично потрапляє в систему бюджетування компанії, складаючи бюджет прямих (виробничих) витрат.

Сучасні інформаційні технології – той інструмент, котрий дозволяє будівельним компаніям виконувати поставлені завдання на такому рівні, щоб в умовах постійної мінливості сучасного ринку, максимально використовувати наявні ресурси та можливості. Специфіка будівельної галузі вимагає врахування її в розробках корпоративних інформаційних систем будівельних організацій з повним циклом створення та експлуатації готової будівельної продукції. Застосування стратегії узгоджених дій замовника, незалежних консультантів та розробників програмних засобів буде сприяти підвищенню якості їх сумісних результатів.

Література:

1. Бутенко О. П. Управління основними бізнес-процесами будівельних підприємств [Електронний ресурс] / О. П. Бутенко, Ю. С. Бондаренко. // Економіка. Управління. Інновації. - 2015. - № 1. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2015_1_9
2. Гойко А. Ф., Скакун В. А., Сорокіна Л. В. Оптимізація управління бізнес- процесами в умовах економічної кризи // Актуальні проблеми економіки. №8 (98), 2009. – С. 59-66.
3. Иванюсь С. Контроль исполнения бюджета проекта в строительстве [Електронний ресурс] / С. Иванюсь. Режим доступу: <http://www.intalev.ua/library/articles/article.php?ID=40902>
4. Инталев: корпоративный менеджмент - новое поколение ERP-систем для управления результатами Вашего бизнеса [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://ua.intalev.ua/products/km/>

5. Скакун В. А. Економічний інструментарій регулювання бізнес-процесів будівельних підприємств : автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (економіка будівництва) / В. А. Скакун; Київський нац. ун-т будівництва і архітектури. – Київ, 2011. – 21 с.

УДК 657

Економічні науки

СУЧАСНИЙ СТАН ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ОПЛАТИ ПРАЦІ

Любар О.О.

Каправа О.С.

Вінницький національний аграрний університет

м.Вінниця, Україна

Облік праці і заробітної плати – одна з найважливіших і складних ділянок роботи, що займає одне з центральних місць у всій системі обліку на підприємстві.

Питання з організації обліку оплати праці розглядали у своїх працях видатні науковці Н. Горицької, Пилипенка А. А., Отенка В. І., В. Рожнова, Д. Соломченко, Н. Ткаченко Вербило О.Ф., Мельянова Л.В. , Герасимчук Л.С., Кантаєва О.В., Покатаєва О.В., Кошулинська Г.О. , Потриваєва Н.В., Савченко І.В., Садовніков О.А., Сировой Г.В. та Хома Д.М..

Під організацією обліку оплати праці розуміють правильне використання основних положень, які спрямовані на визначення розмірів оплати праці різних категорій працівників. Тобто дієвість обраної форми стимулювання праці визначається тим, на скільки повно вона виконує свої основні функції.

Найважливішими завданнями організації обліку оплати праці є забезпечення у встановлені терміни проведення розрахунків з оплати праці (нарахування заробітної плати та інших виплат, розрахунок утримань), забезпечення своєчасності і правильності віднесення суми нарахованої заробітної плати і відрахувань на собівартість продукції, забезпечення

контролю за дотриманням кількісного складу працівників, використанням робочого часу й додержанням трудової дисципліни, групування показники для цілей оперативного контролю та складання необхідної звітності, а також ведення розрахунків із бюджетом щодо утриманих податків [1].

Організація оплати праці здійснюється згідно з чинними нормативно - правовими актами; генеральною угодою на державному рівні; галузевими та регіональними угодами; колективними договорами; трудовими договорами; іншими внутрішніми нормативними документами підприємств. Організація обліку розрахунків з працівниками по заробітній платі включає: розробку методики та техніки узагальнення заробітної плати; вибір реєстрів аналітичного та синтетичного обліку; розподіл робіт між бухгалтерами та проведення оперативного контролю за правильністю розрахунків тощо [2].

Кім Г.С. вважає, що розрахунок заробітної плати є дуже відповідальною й трудомісткою роботою, яку треба виконати за короткий термін між наданням інформації та виплатою працівнику. Тому, заздалегідь підготовлений порядок обліку допоможе зекономити час. Організація оплати праці має великий вплив на ефективність діяльності підприємства. До основних факторів, що впливають на ефективність праці, можна віднести мотиваційні механізми. Важливу роль мотивації відіграє соціальний пакет. Що стосується ефективності праці, то це співвідношення між результативністю праці та величиною витрат, що виражається в досягненні максимального ефекту за мінімальних витрат. Отже, збалансування цих чинників і є результатом ефективно організації оплати праці [3].

Найбільшою проблемою організації обліку розрахунків з робітниками з оплати праці на сьогодні є недостатня автоматизація даної ділянки обліку та відсутність частини додаткових реквізитів у документах, якими підтверджуються операції з обліку праці та її оплати. Тому одним із напрямів удосконалення бухгалтерського обліку є зменшення кількості документації завдяки впровадженню багатоденних і накопичувальних документів, використання типових міжвідомчих форм, пристосованих до використання

обчислювальної техніки

Серед основних програмних продуктів представлених на українському ринку виділяють програми автоматизації «Парус – заробітна плата» та «1С: Зарплата і Управління Персоналом для України», «Нова бухгалтерія» з модулем «Зарплата», «Галактика: Управління персоналом».

За словами Кошика В. вибір програмного модуля обліку оплати праці залежить від програмного продукту, який підприємство використовує для автоматизації облікового процесу загалом. Лідером серед розробників програмного забезпечення в галузі обліку й управління підприємствами є програмний продукт фірми 1С. Перевагами прикладного рішення «1С: Зарплата і Управління Персоналом для України» є можливість автоматизації обліку на підприємствах із різними формами оплати праці (погодинною, відрядною, акордною, за договорами цивільно-правового характеру тощо), широким списком доплат і утримань та навіть просто з великою кількістю працівників (понад 100 осіб) [4].

Висновки. Сучасний стан організації обліку оплати праці має бути поставлений таким чином, щоб сприяти підвищенню продуктивності праці та повному використанню робочого часу. Здійснюючи побудову або удосконалення організації обліку оплати праці, підприємства мають підходити до цього питання обґрунтовано, враховуючи доцільність, використовуючи результати наукових досліджень, передового досвіду. Від організації обліку оплати праці залежить рівень витрат підприємства, якість, правдивість, справедливність, повнота та своєчасність розрахунків із персоналом з оплати праці.

Говорячи про користь автоматизації бухгалтерії, потрібно сказати, що вона підвищує ефективність роботи багатьох структур підприємства: бухгалтеру-виконавцю бухгалтерське програмне забезпечення полегшує роботу на трудомістких ділянках, збільшує швидкість виконання операцій; співробітникові, що не володіє великим досвідом, дозволяє виконувати складні завдання. Головний бухгалтер з легкістю зможе довірити підлеглим практично

всі аспекти роботи, адже чітко прописаний алгоритм не дозволить їм помилитися. Керівник ж зможе отримувати оперативну інформацію про фінансову і виробничу діяльність компанії.

Література:

1. Маслова К.В. Особливості обліку оплати праці в сучасних умовах та шляхи його вдосконалення /К.В. Маслова// Економіка і суспільство випуск # 8 / 2017
2. Куренна А. А. Автоматизація систем бухгалтерського обліку розрахунку оплати праці /А.А. Куренна // «Управління розвитком» 17(157)2013
3. Кім, Г.С. Бухгалтерський облік: первинні документи та порядок їх заповнення: навч. посіб. / Г.С. Кім, В.В. Сопко, Ю.Г. Кім//; 2-ге вид. перероб. та доп. – К. : Центр навчальної літератури,2009.-480с
4. Кошик В. Автоматизація обліку праці та заробітної плати на сучасному етапі / В. Кошик // Економічний дискурс. – 2014. – Вип. 2. – С. 342–344.

УДК 657

Економічні науки

АНАЛІЗ СПРАВЛЯННЯ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ В УКРАЇНІ

Комарницький В.І.

Студент економічного факультету

Львівський національний університет імені Івана Франка

м. Львів, Україна

Постановка проблеми. Впродовж останнього десятиліття в Україні актуалізується застосування різноманітних митних інструментів, за допомогою яких забезпечується захист національних інтересів держави. Основними серед них є митні платежі – одні із важливих важелів регулювання зовнішньоекономічної діяльності та головне джерело наповнення дохідної частини Державного бюджету України [2].

Метою дослідження є розкриття змісту та значення митних платежів та проведення дослідження системи справляння митних платежів в Україні, як одних з основних наповнювачів дохідної частини державного бюджету.

Виклад основного матеріалу. Податковим кодексом України встановлено, що митні органи які є структурним підрозділом ДФСУ є суб'єктами державного контролю щодо мита, акцизного податку, податку на додану вартість, які згідно з податковим законодавством справляються у разі ввезення товарів і предметів на митну територію України або територію спеціальної митної зони або їх вивезення з них [1, ст.41]. З цього випливає, що ввізне та вивізне мито, нарахування якого передбачено на об'єкти експортно-імпорتنих операцій, за чинним податковим законодавством, є одним з видів податків, тобто обов'язковим, безумовним платежем до бюджету відповідного рівня [1, ст.6]. Разом із ПДВ і акцизним податком, мито належить до загальнодержавних податків [1, ст.9], отже, сплачується до Державного бюджету України.

За способом нарахування в Україні застосовуються такі види мита: адвалерне, яке нараховується у відсотках до митної вартості товарів; специфічне, яке нараховується у встановленому грошовому розмірі на одиницю відповідних товарів; комбіноване, яке поєднує обидва ці види обкладання митом. Близько 94% ставок митного тарифу України є адвалерними, а решта – специфічними або комбінованими. Законодавством України визначається існування ввізного (застосовуються при ввезенні товарів на митну територію України) та вивізного (при вивезенні за межі митної території України) видів мита. За даними Державної фіскальної служби України, станом на 1 січня 2016 року митних платежів до загального фонду державного бюджету надійшло 3 041,9 млн.грн. [4, с.158].

Крім мита, податкове законодавство України покладає на Державну фіскальну службу стягнення й інших податків на товари і транспортні засоби, які ввозяться на митну територію України, ПДВ і акцизного податку[5].

Непрямі податки є стабільним джерелом доходів, зокрема в Україні за їх рахунок формується більша частина доходів державного бюджету (табл.1).

Частка надходжень непрямих податків до Державного бюджету

№	Джерело доходів	2013 рік		2014 рік		2015 рік		2016 рік	
		Млрд. грн.	Частка %	Млрд. грн.	Частка %	Млрд. грн.	Частка %	Млрд. грн.	Частка %
1	Непрямі податки	176,9	100	196,7	100	281,87	100	291,60	100
2	ПДВ	128,3	72,54	139	70,66	164,11	58,22	181,5	62,24
3	Акцизний податок	35,3	19,95	45,1	22,92	77,46	27,48	90,1	30,89
4	Мито	13,3	7,51	12,6	6,42	40,3	14,29	20	6,85

Найбільші надходження до держбюджету у 2016 році становили:

— з податку на додану вартість з ввезених на територію України товарів — 181,5 млрд. грн., що на 42,7 млрд. грн., або на 30,8 відсотка більше ніж у 2015 році, що пояснюється ростом обсягів імпорту товарів без урахування природного газу, вираженому в доларах США, на 12,3 відсотка (за даними Державної служби статистики) та середнього обмінного курсу гривні до долара США (за даними Національного банку України, середньорічний курс гривні до долара США за 2016 рік збільшився на 17 відсотків порівняно з 2015 роком); [3].

— з акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції) — 55,1 млрд. грн., що на 16,3 млрд. грн., або на 42,1 % більше ніж у 2015 році та обумовлене як збільшенням обсягів виробництва деяких підакцизних товарів (зокрема, за даними Держстату, за 2016 рік порівняно з попереднім роком збільшився обсяг виробництва: тютюнових виробів — на 5,8 % та виноробної продукції — на 6,6 %) так і змінами законодавства (збільшення надходжень зумовлено ростом з 1 січня 2016 року специфічної ставки акцизного податку на тютюнові вироби на 40 %, на нафтопродукти на 13 відсотків, а також ростом курсу гривні до євро на 16,8 % у 2016 році до 2015 року (на нафтопродукти та транспортні засоби ставка акцизного податку встановлена у євро); [3].

— з акцизного податку з ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції) — 35,0 млрд. грн., що на 10,7 млрд. грн., або на

43,9 відсотка більше ніж у 2015 році, що пояснюється підвищенням ставок, ростом курсу гривні до євро, а також збільшенням обсягів імпорту деяких підакцизних товарів у 2016 році, зокрема нафтопродуктів, на 5,4 відсотка; [3].

— з ввізного мита — 20,0 млрд. грн., що на 19,9 млрд. грн., або на 49,8 відсотка менше ніж у 2015 році, що обумовлено відміною з 1 січня 2016 року додаткового імпортного збору (за 2015 рік за рахунок додаткового імпортного збору до державного бюджету надійшло 25,2 млрд. гривень); без врахування надходжень додаткового імпортного збору у 2015 році надходження ввізного мита у 2016 році зросли на 35,9 %, що пояснюється ростом обсягів імпорту товарів без урахування природного газу, вираженим у доларах США, на 12,3 % (за даними Державної служби статистики) та середнього обмінного курсу гривні до долара США (за даними Національного банку України середньорічний курс гривні до долара США за 2016 рік порівняно з 2015 роком збільшився на 17 %); [3].

Підвищення ефективності організації справляння митних платежів можна досягти за рахунок:

– покращення організаційно-правового та інформаційного забезпечення діяльності контролюючих органів шляхом проведення аналізу класифікаційних рішень традиційного імпорту та перегляду переліку товарів “групи ризику”; активізації співпраці з виробниками та імпортерами товарів в частині одержання довідкової інформації про ціни та чинники, які впливають на їх рівень; обмеження термінів подання висновків експертними підрозділами з метою забезпечення вимог Митного кодексу щодо оформлення повної митної декларації;

– вдосконалення організаційних заходів шляхом посилення контролю митних органів за правильністю класифікації та визначення країни походження товарів, стосовно яких встановлено диференційовані ставки ввізного мита і спеціальні та антидемпінгові заходи. Вирішення зазначених питань на практичному рівні дозволить підвищити якість митного регулювання та

вдосконалити процес справляння митних платежів в Україні, що в свою чергу збільшить надходження до державного бюджету

Література

1. Податковий кодекс України № 2755-VI від 2 груд. 2010 р. [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. — Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.

2. Офіційний сайт Державної фіскальної служби. — Режим доступу : <http://sfs.gov.ua/>

3. Газета Кабінету Міністрів України «Урядовий кур'єр» — Режим доступу : <https://ukurier.gov.ua/uk/>

4. Бережнюк І.Г. Митне регулювання України: національні та міжнародні аспекти : [монографія] / І.Г. Бережнюк. — Дніпропетровськ : Академія митної служби України, 2012. — 543 с.

5. Регулювання митної справи : [підручник для студ. вищ. навч. закл. / за ред. А.Д. Войцещука]. — Хмельницький : Інтрада, 2011. — 312 с.

УДК 338

Економічна наука

ВПЛИВ ІНФЛЯЦІЙНОГО ОЧІКУВАННЯ ЦІН

Кифяк В.І.,

*к.е.н., асистент кафедри економіки підприємства
та управління персоналом*

Костюк А.,

*Студент кафедри економіки підприємства
та управління персоналом*

*Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
м. Чернівці, Україна*

Вихід України на міжнародні ринки, прийняття курсу на європейську інтеграцію зумовили зростання актуальності проблеми регулювання грошових відносин та укріпити національну грошову одиницю. Проблеми інфляційного

очікування становляться вирішальними, як в практиці господарювання, так і в теоретичних дослідженнях. Як показує досвід провідних країн світу, відкриті ринки та відсутність державного регулювання супроводжується зростанням цін та посилення інфляційних чинників. Також важливо звернути увагу, що причиною інфляції є ринкова імітація чи на інфляцію вплинув інший економічний фактор. Підвищення цін на товари вітчизняного та імпортного виробництва, особливо, на паливо та електроенергію; зростання зовнішнього боргу та вивезення капіталу за кордон – це основні причини, що впливають на інфляцію в Україні та світі.

До погіршення інфляційних очікувань призвела посилена волатильність обмінного курсу гривні, а також очікування щодо підвищення доходів населення та, відповідно, збільшення споживчого попиту. Також, з огляду на очікуване поступове відновлення виробництва підприємства прогнозують зростання своїх потреб у позикових коштах найближчим часом. Крім того, наприкінці 2016 року український бізнес суттєво стимулював свої очікування щодо обсягів виробництва товарів та послуг у 2017 році. Від початку 2017 року підприємства очікують на поживавлення ділової активності. Як і в попередньому кварталі, найвищі оцінки підприємства зберігають щодо обсягів реалізації продукції власного виробництва та інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар. Зокрема, опитані компанії впевнені у збільшенні обсягів реалізації продукції, як загальних, так і на зовнішньому ринку. Також відновилися очікування респондентів щодо зменшення кількості працівників на своїх підприємствах у 2017 році [1].

Інфляційні очікування залежать від цілей центрального банку. Однак, процес адаптація очікувань до них не є швидким, і навіть у країнах з тривалим досвідом інфляційного таргетування та низької інфляції інфляційні очікування різних економічних агентів можуть відхилятися від цілей. Міжнародні економічні дослідники виділяють низку факторів, які впливають на формування інфляційних очікувань:

- Соціально-демографічні чинники, такі як вік, стать, рівень доходів, тощо. Наприклад, жінки, самотні, менш освічені та особи з порівняно низьким рівнем доходів незалежно від статі систематично очікують вищий рівень інфляції.

- Минулі показники інфляції. Та зазначення, що думки дослідників розходяться, чи є інфляційні очікування адаптивними (тобто при формуванні очікувань люди спираються на динаміку інфляції в минулі періоди) чи раціональними (тобто при формуванні очікувань використовується уся наявна інформація. Так звані “замінники” офіційних показників інфляції. Такими замінниками може стати будь-який показник, який на думку населення чи підприємств адекватно відображає рівень інфляції в країні [2].

Згідно із сучасною макроекономічною теорією в процесі прийняття економічних рішень підприємства, в першу чергу, зважають на майбутню зміну цін згідно свого передбачення, а не на поточні показники інфляції. У свою чергу, підвищення попиту стимулюватиме зростання цін. Так само, виробники, які очікують підвищення цін на сировину, обладнання, зростання витрат на заробітну плату, можуть підвищити ціни на свою продукцію вже сьогодні, щоб компенсувати майбутні збитки. Крім того, інфляційні очікування впливають на рішення щодо інвестиційної діяльності та заощаджень.

Таким чином, інфляційні очікування домогосподарств, підприємств, фінансових організацій стають потужним фактором формування динаміки цін. А тому вони впливають на спроможність центрального банку, який в монетарній політиці дотримується режиму інфляційного таргетування, досягати встановлених інфляційних цілей.

Усвідомлюючи це, центральні банки здійснюють оцінку інфляційних очікувань, вивчають їхні властивості, прискіпливо відслідковують зміни інфляційних очікувань та аналізують причини цих змін [3].

Також інфляція створює серйозні загрози для національної економіки. У разі інфляції витрат економіка залежить від зовнішньої торгівлі, перш за все, промисловими та легко замінними товарами, які можуть втрати свої позиції на

експортному ринку, якщо ціни та витрати в цих країнах зростають скоріше, ніж в інших країнах.

Інфляційні очікування мають вагомий вплив на стан інфляційних процесів. Очікування зростання ціни посилюють інфляцію чи навпаки можуть послабити. Також інфляційні очікування спричиняють вплив на всі сфери економіки.

Система інфляції поєднує в собі засоби, за допомогою яких держава вирішує свої економічні проблеми. Основним методом управління механізмом інфляції є гроші та ціни. Зазначені складові об'єднані в механізм інфляції, оскільки вартість – база товарних відносин, які здійснюються на основі суспільне необхідних витрат праці. Якщо першопричиною інфляції є емісія грошей, то наслідком її – підвищення цін і навпаки, штучне підвищення цін призводить до емісії грошей. Насправді механізм інфляції значно складніший. На сьогоднішній день гроші є основним засобом забезпечення товарних відносин, а самі вони не мають вартості або ця вартість незначна, то її встановлюють на основі порівняльних характеристик вартостей інших товарів, їх представницької вартості [4].

Інфляції буде знижуватися з поточного рівня внаслідок поступового вичерпання впливу цьогорічного різкого підвищення цін на продовольчі товари та помірної волатильності обмінного курсу гривні на прогнозованому горизонті. Відповідно, уповільнюватимуться як темпи зростання цін на сирі продовольчі товари, так і базова інфляція, яка відчутно від них залежить. Загалом, фундаментальний інфляційний тиск на прогнозованому горизонті залишатиметься стриманими [5].

Механізм дії інфляційного очікування полягає в тому, що люди тривалий період часу спостерігають, що ціна підвищується на продукцію та втрачають надію на зниження цін і з метою економії своїх коштів купують товари, що призводить до зростання сукупно попиту. Одночасно вимагають в підвищенні заробітної плати, виробники підвищують ціни на свої товари та

послуги чим себе застраховують, що в майбутньому сировина та комплектуючі вироби можуть подорожчати.

Водночас зменшуються заощадження громадян та скорочуються кредитні ресурси, що гальмує приріст виробничих інвестицій, і як наслідок, пропозицію товарів та послуг. У даному цьому випадку механізм інфляційного очікування характеризується повільним зростанням сукупної пропозиції та значним зростанням сукупного попиту. Як наслідок спостерігається значне зростання цін.

Вважаємо, що методи збалансування інфляційних процесів та інфляційних очікувань будуть ефективні лише у випадку їх адекватної відповідності причинно-наслідковим зв'язкам. Основними інструментами впливу на інфляційне очікування повинні стати передбачена політика державного регулювання та зменшення рівня невизначеності ринкового середовища.

Література:

1. Бізнес погіршив інфляційні очікування на 2017 рік / НБУ [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу : <https://www.epravda.com.ua/news/2017/01/12/617397/>.
2. Сологуб Д. Інфляційні очікування як ознака довіри до НБУ рік [Електронний ресурс] / Д. Сологуб 2016. – Режим доступу: <http://biz.nv.ua/ukr/experts/sologub/infljatsijni-ochikuvannja-dovira-do-nbu-1401609.html>.
3. Петрик О. Визначення оптимального рівня інфляції для України / О. Петрик, С. Ніколайчук // Вісник НБУ. – 2007.
4. Механізм дії інфляції [Електронний ресурс]. – 2014. – Режим доступу : <http://www.ukr.vipreshebnik.ru/entsiklopediya/58-m/2255-mekhanizm-inflyatsiji.html>.
5. До кінця 2017 року інфляція уповільниться до 12,2% [Електронний ресурс]. / НБУ Оцінка інфляції 2017. – Режим доступу : https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=58138831&cat_id=55838.

ШЛЯХИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ (НА ПРИКЛАДІ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Луцаштян В. К., 6 курс, спец. «Туризм» д/ф

Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ, м. Чернівці

Сільський туризм є одним із напрямків розвитку внутрішнього і в'їзного туризму. Така діяльність в сфері туризму є підприємництвом, ідея полягає в тому, що сільські жителі надають в оренду своє житло або будують цілі садиби і здають у найм туристам. Сільський туризм пов'язаний з відвідуванням сільської місцевості з культурно-пізнавальною метою, знайомством з народними звичаями, традиціями, побутом, участю в обрядах, відпочинком в екологічно-чистому середовищі, тощо. Розвиток сільського туризму може переслідувати й інші цілі: залучення до вирощування сільськогосподарських культур, традиційних промислів і ремесел, відвідування релігійних місць і центрів.

Станом на 27 вересня 2017 року в Чернівецькій області функціонує 99 садиб сільського туризму. На території області виокремлюють два туристичні райони: Бессарабсько-Подністерський та Буковинсько-Карпатський. Бессарабсько-Подністерський туристичний район охоплює рівнинні Кіцманський, Заставнівський, Хотинський, Новоселицький, Кельменецький і Сокирянський район, що розміщуються широкою (30-50-кілометровою) смугою у північній і східній частинах області. У Бессарабсько-Подністерському районі функціонує 43 приватних сільських садиб. Основними видами діяльності та відпочинку туристів – екскурсії на катерах по Дністерському водосховищу, рибна ловля, купання, верхова їзда, полювання, збір ягід та грибів, екскурсії історичними та пам'ятними місцями краю, катання на квадра циклах.

Буковинсько-Карпатський туристичний район охоплює гірські та передгірські райони західної частини області: Путильський, Вижницький,

Сторожинецький, Глибоцький і Герцаївський. У Буковинсько-Карпатському туристичному районі функціонує 56 приватних садиб. Це основний туристичний район Чернівецької області, де зосереджено близько 65% її сумарного рекреаційного потенціалу. Галузями спеціалізації району виступають усі види гірського туризму, а також етнічний і пізнавально-екскурсійний туризм. Родзинкою оздоровлення еко туриста у гірській місцевості є бджоло терапія, геліотерапія, аеротерапія, ландшафототерапія і теренкур.

Для того щоб систематизувати надану інформацію, а також зробити певні висновки щодо перспективи розвитку сільського туризму, в Україні було проведено SWOT-аналіз стану цього виду діяльності, який дав можливість оцінити сучасний стан сільського туризму, окреслити перспективи його розвитку в Україні, а також попередити виникнення можливих проблем (табл. 1).

Таблиця 1

SWOT-аналіз сільського туризму в Україні (згруповано автором)

Фактори, що впливають на діяльність п-ва	Позитивні	Негативні
Внутрішні	<p>(S) Сильні сторони:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Переважно чисте довкілля. 2. Багата флора та фауна, мальовничі краєвиди. 3. Велика кількість історико-культурних пам'яток. 4. Збережені національні традиції. 5. Гостинність населення. 6. Велика кількість приватних садиб. 7. Невелика ціна на проживання та харчування. 8. Харчування з екологічно чистих продуктів, вирощених самостійно. 	<p>(W) Слабкі сторони:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Низька якість умов проживання. 2. Проблеми з водопостачанням. 3. Недостатня обізнаність населення в даному виді відпочинку. 4. Незнання господарями іноземних мов. 5. Непривабливий імідж України в очах іноземців у зв'язку з АТО. 6. Погано розвинена мережа електронного резервування. 7. Недостатньо розвинута інфраструктура. 8. Відсутність цікавих атракцій.

Зовнішні	(О) Можливості:	(Т) Перешкоди:
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Збільшення доходів та зайнятості сільського населення. 2. Покращення умов життя в українських селах. 3. Формування позитивного іміджу України у світі. 4. Покращення інфраструктури сіл. 5. Збереження історико-культурних пам'яток. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Відсутність категоризації знижує якість нічліжних умов. 2. Політичний імідж країни не сприяє притоку іноземних інвестицій. 3. Безробіття в країні підвищує рівень злочинності і тим самим відлякує туристів. 4. Відсутність нормативно-правової бази перешкоджає організації відпочинку на селі.

Провівши SWOT-аналіз, можна зробити висновки, що для подальшого розвитку сільського туризму в Україні необхідно створити єдину нормативно-правову базу, яка б контролювала дану сферу послуг, провести категоризацію баз відпочинку, розробити заходи, які б стимулювали відпочиваючих збільшити тривалість свого перебування в сільських садибах, створити інформаційні центри у великих містах, які б інформували населення про власників агроосель, кон'юнктуру цін та задовольняли всі інформаційні потреби туристів. Також важливим є проведення періодичних тренінгів та семінарів для власників садиб, які задіяні в сільському туризмі, де вони б змогли обмінюватися досвідом та отримувати нові знання.

Розвиток сільського туризму також сприятиме збереженню культури і духовності українського народу, це додаткові можливості для популяризації української культури, поширення знань та інформації про неї у світі. Також зелений туризм є чи не єдиною можливістю вирішити соціально-економічні проблеми українського села, а саме подолати безробіття, зменшити міграційні процеси, підвищити рівень життя сільського населення тощо.

Висновки. Отже, сільський туризм – явище багатогранне. Звичайно, цей вид підприємницької діяльності не вирішить усіх соціальних проблем на селі, але дасть можливість одержувати додаткові доходи при незначних вкладеннях коштів самих селян, а завдяки підтримці органів місцевого самоврядування і держави можлива поступова ліквідація негативних явищ як у сільському

господарстві, так і в інших сферах господарської діяльності на селі. Це також один із чинників стратегії подолання бідності в сільській місцевості.

Література:

1. Власенко І.В. Стан підприємництва у сфері сільського зеленого туризму в Україні та за кордоном / І.В. Власенко // Науковий вісник ЛНУВМБТ імені С.З. Гжицького. – 2017. – т. 19. – № 76. – С. 26-30.

2. Власенко І.В. Стан підприємництва у сфері сільського зеленого туризму в Україні та за кордоном / І.В. Власенко // Науковий вісник ЛНУВМБТ імені С.З. Гжицького. – 2017. – т. 19. – № 76. – С. 26-30.

3. Передрій Н.О. Напрями розвитку сільського зеленого туризму в Україні / Н.О. Передрій // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Серія «Економічні науки». – 2014. – Вип. 1(8). – Т. 1. – С. 265–270.

4. Офіційний сайт Головного управління статистики у Чернівецькій області [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.cv.ukrstat.gov.ua>

Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>

УДК 658:657.633

Економічні науки

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ ОБЛІКУ ДОХОДІВ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Любар О.О., Попик Т.О.

Факультет Обліку та аудиту

Вінницький національний аграрний університет

м. Вінниця, Україна

Ведення бухгалтерського обліку на підприємстві залежить від ефективності його організації. Оскільки фінансовий результат – прибутки або збитки – є арифметичним результатом порівняння доходів із затратами,

організація обліку фінансового результату залежить уже від конкретних умов двох попередніх об'єктів організації: доходів та витрат[2].

Доходів від реалізації є важливими об'єктами організації бухгалтерського обліку та контролю і потребують особливої уваги не лише на рівні підприємства, але й на макрорівні. Адже саме від правильного визначення та формування кінцевих показників щодо результатів діяльності господарюючих одиниць залежить наповнення доходної частини державного бюджету країни. У зв'язку із цим у достовірності та зрозумілості інформації щодо фінансових результатів господарювання зацікавлені не лише внутрішні її користувачі (власники, керівники, управлінці тощо), а й зовнішні (відповідні профільні державні структури, контрагенти тощо).

Внутрішньогосподарський контроль є одним із основних важелів, який здійснює вплив на господарську діяльність підприємства. Він являє собою систему постійного спостереження за законністю і доцільністю господарських операцій і процесів, ефективністю використання майна, збереженням грошових коштів і матеріальних цінностей. Від якості організації та здійснення на підприємствах процедур внутрішньогосподарського контролю значно залежить ефективність проведення й зовнішнього контролю.

Внутрішньогосподарський контроль наявний на кожному підприємстві, проте його впровадження часто буває недостатньо ефективним. Це пов'язано з тим, що малі підприємства не мають такого штату працівників, який міг би забезпечити контроль на усіх етапах діяльності. Великі підприємства, навіть володіючи достатньою кількістю працівників для впровадження системи внутрішньогосподарського контролю, можуть бути погано керовані і, як наслідок, значні ресурси на організацію контролю не дадуть бажаних результатів.

Внутрішньогосподарський контроль фінансових результатів повинен охоплювати моніторинг всієї діяльності, адже кожна господарська операція впливає на кінцевий результат господарювання. Контролю правильності обчислення прибутку (збитку), який отримало підприємство за звітний період,

та аналізу причин його зміни буде недостатньо для забезпечення повного та ефективного контролю фінансових результатів. Саме тому важливим є попередній і поточний контроль, що здійснюється протягом усіх циклів діяльності й дозволяє оперативно впливати на результат господарювання, оцінювати ефективність дій та переглядати прийняті раніше рішення[5].

Визнані доходи класифікуються в бухгалтерському обліку згідно з вимогами П(С)БО 15 "Дохід".

Згідно з П(С)БО 15, дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) - загальний дохід (виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт або послуг без вирахування наданих знижок, повернення раніше проданих товарів та непрямих податків і зборів (податку на додану вартість, акцизного збору тощо)[4].

Цілями організації системи внутрішньогосподарського контролю щодо доходів від реалізації є:

- здійснення впорядкованої та ефективної діяльності підприємства;
- забезпечення дотримання політики керівництва кожним працівником підприємства;
- забезпечення збереження майна підприємства тощо .

Для досягнення поставлених цілей необхідною умовою є забезпечення керівництвом системи внутрішньогосподарського контролю, яка б мала змогу виконати перелік певних завдань :

- включення у фінансову звітність належної, правильно визначеної та класифікованої інформації, яка повинна бути достовірно оцінена та зареєстрована;
- об'єктивне подання інформації, яка міститься у фінансовій звітності по підприємству в цілому;
- формування первинної документації, її аналіз і рознесення за рахунками для уникнення фальсифікації;
- виявлення відхилень від планів, їх аналіз та відповідальність працівників, які призвели до цього;

- об'єктивне подання інформації, яка міститься у фінансовій звітності по підприємству в цілому;

- контроль за правильністю та ефективністю використання коштів підприємства;

- подання внутрішньої звітності особам, уповноваженим приймати управлінські рішення, для її оптимального використання.

Нами виділено основні етапи формування системи внутрішньогосподарського контролю на підприємстві (табл. 1).

Таблиця 1

Етапи створення системи внутрішньогосподарського контролю щодо організації доходів від реалізації на підприємстві

Етапи аналізу	Етапи організації
Аналіз та зіставлення намічених раніше програмних цілей функціонування підприємства з фактичними результатами	Організація і документальне закріплення нової, відповідної до умов господарювання, що змінилися, програми розвитку підприємства, а також комплекс планових заходів, здатних забезпечити її виконання
Аналіз ефективності існуючої структури управління підприємством і визначення напрямів її коригування, розподіл між цими структурами штатних одиниць і фінансових ресурсів, функцій управління тощо	Організація методики контролю конкретних господарських операцій з активами та зобов'язаннями підприємства, що дозволить регламентувати взаємовідносини адміністрації з фахівцями структурних підрозділів з приводу визначення можливих шляхів здійснення заходів контролю
Визначення можливих шляхів здійснення заходів контролю вдосконалення системи внутрішньогосподарського контролю з урахуванням подальшого розвитку підприємства	Розробка і затвердження положення про організацію системи внутрішнього контролю або іншого спеціалізованого підрозділу контролю

Ми погоджуємося з думкою професора Т. А. Бутинець, що створення ефективної системи внутрішньогосподарського контролю на підприємстві дозволить:

– забезпечити ефективне функціонування, стійкість і максимальний розвиток підприємства в умовах багатопланової конкуренції;

– зберегти та ефективно використовувати ресурси й потенціал

підприємства;

– своєчасно виявити та мінімізувати комерційні, фінансові та інші ризики в управлінні підприємством;

– сформуванню адекватну сучасним, постійно змінним умовам господарювання систему інформаційного забезпечення всіх рівнів управління, що дозволяє своєчасно адаптувати функціонування підприємства до змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі [1, с. 30].

За результатами аналізу досліджень вчених можна виокремили три етапи організації системи внутрішньогосподарського контролю організації обліку доходів від реалізації, для кожного з яких характерні свої особливості:

1. Попередній контроль – здійснюється з метою визначення основних вимог і положень щодо формування, розподілу та використання доходів від реалізації продукції. На цьому етапі здійснюється перевірка правильності, доцільності та законності формування доходів

2. Поточний контроль – здійснюється у ході виконання операцій з метою встановлення відповідності встановленим вимогам і положенням. На цьому етапі відбувається власне формування доходів від реалізації за видами діяльності (операційною, фінансовою, інвестиційною, надзвичайною). Саме поточний контроль повинен забезпечувати покращення організації доходів від реалізації через пошук можливих резервів.

3. Наступний контроль – виявлення неправомірностей та здійснення операцій профілактичного характеру.

Наступний контроль, що здійснюється після завершення господарських операцій, має за мету перевірити ефективність та доцільність отриманих доходів від реалізації продукції [5].

Щоб покращити систему внутрішньогосподарського контролю фінансових результатів, доцільно застосувати метод вертикального та горизонтального контролю.

Горизонтальний контроль передбачає дослідження організації доходів від реалізації у розрізі їх видів на рівні підприємства в цілому на основі

розроблених планів (бюджетів) на рік з помісячною деталізацією даних.

Ветрикальний контроль забезпечить аналіз, перевірку та регулювання доходів у розрізі їх видів на рівні центрів відповідальності. Організація такого контролю повинна відбуватися шляхом закріплення за конкретними працівниками певних підконтрольних об'єктів. Важливою умовою ефективного впровадження цього виду контролю є розподіл завдань таким чином, щоб було можливо періодично контролювати їх виконання.

Ефективна система внутрішньогосподарського контролю повинна забезпечувати та сприяти формуванню позитивного результату діяльності підприємства, раціональному використанню усіх елементів його ресурсного потенціалу та запобігати порушенню вимог чинного законодавчого поля .

Отже, організація системи внутрішньогосподарського контролю щодо доходів та фінансових результатів є основною умовою для ефективного попередження та своєчасного виявлення й усунення помилок, порушень та відхилень, яке може сприяти покращенню результативності функціонування господарюючих суб'єктів. Це питання потребує подальших ґрунтовних досліджень, тому що цей контроль забезпечить вдосконалення процесу управління, сприятиме покращенню ефективності використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів суб'єктів господарювання. Очевидно, що необхідність створення такої системи на підприємстві є підставою для проведення подальших системних досліджень щодо цієї проблеми.

Література:

1. Бутинець Т. А. Внутрішній контроль: елементи організації системи / Т. А. Бутинець // Вісник Житомирського державного технологічного університету / Економічні науки. – Житомир : ЖДТУ, 2008 – № 1 (43). – С. 28.
2. Любар О. О. Організація обліку фінансових результатів на підприємствах аграрного сектору економіки: проблеми та шляхи їх вирішення / О. О. Любар, Р. В. Оршчен // Економічні науки. Сер. : Облік і фінанси. - 2013. -

Вип. 10(3). - С. 474-477.

3. Магопець О. А. Організація внутрішньогосподарського контролю на сільськогосподарських підприємствах / О. А. Магопець // Вісник Львівської комерційної академії. – 2014. – Випуск 16. – С. 310–316

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» Затв. Наказом Мінфіну України від 29.11.1999р. №290.

5. Шматковська Т. О., Ярош В. В. До проблематики організації системи внутрішнього контролю фінансових результатів діяльності підприємства / Т. О. Шматковська, В. В. Ярош // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка» : збірник наукових праць / ред. кол. : І. Д. Пасічник, О. І. Дем'янчук. – Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2014. – Випуск 25. – С. 200–205.

